РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA",
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 29-го МАРТА 1919. Ч. 37. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, MARCH 29, 1919. No. 37.

РЕВОЛЮЦІЯ В ЦІЛІЙ ГАЛИЧИНІ.

У ЛЬВОВІ ПРОГОЛОШЕНО САВЄТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

Бесарабія проголосила савєтську републику і прогнала війска румунські.

Аліянти мають намір вислати проти большевиків велику оружну силу.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

РЕВОЛЮЦІЯ В ЦІЛІЙ ГАЛИЧИНІ.

ЛОНДОН, 26. марта. — **„ЦІЛА ГАЛИЧИНА ПІДНЯЛА РЕВОЛЮЦІЮ"**, доносить большевицька бездротна телеграма з Москви, яку одержано нині пополудни.

В ГАЛИЧИНІ УТВОРЕНО САВЄТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

ЛОНДОН, 26. марта. — **В ГАЛИЧИНІ УТВОРЕНО САВЄТСЬКЕ БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО**, як се доносить телеграма „Сентрал Нюс" з Відня, покликуючи ся на бездротну телеграму з Москви.

У ЛЬВОВІ І ДРОГОБИЧІ УТВОРЕНО САВЄТИ.

Війска, вислані польським правительством, перейшли на сторону Українців.

ВІДЕНЬ, 26. марта. — Бездротна телеграма від савєтського правительства з Москви доносить, **що ціла Галичина находить ся в стані революції.**

Большевицький рух розпочав ся в нафтових околицях коло Дрогобича, де робітники утворили савєтське правительство, яке поширило ся на околицю.

Війска, вислані польським правительством, щоби увязнити большевицьких провідників, прилучили ся до большевицького руху.

Львівський савєт, як се доносить телеграма, **проголосив загальний страйк.**

НЕСПОВНЕНЄ ОБІТНИЦЬ ОСЛАБИЛО СТАНОВИЩЕ ПЕТЛЮРИ.

ЛОНДОН, 26. марта. — Варшавський кореспондент часописи „Морнінґ Пост" доносить у своїм звіті про причини слабого становища Українців. Кореспондент між иншим пише отсе:

„Причиною слабого становища Українців є те, що Українці можуть ужити до воєнних операцій лише незначну частину своїх війск, а то з причини невдоволеня, яке було викликане через недодержане зі сторони Петлюри, команданта селянської армії, обітниць, які він поробив. Також панувало невдоволенє з причини методи рекрутованя на-пів большевицької армії".

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ПІД ОДЕСОЮ.

ЛОНДОН, 25. марта. — Московська бездротна телеграма доносить, **що українські війска, які машírують на Одесу, заняли зелізничу стацію Колосівку.**

АНГЛІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІЙНИ ПРО ВОЄННЕ ПОЛОЖЕНЄ НА УКРАЇНІ.

Признає, що війска аліянтів втратили Миколаїв і Херсон та що Одеса находить ся в небезпеці.

ЛОНДОН, 26. марта. — Підчас дискусії над положенем в Росії в палаті послів міністер війни, Вінстон Спенсер Чорчил, заявив, **що події на Україні в останних двох або трох місяцях були незвичайно нещасливими для Франції.**

Англійський міністер каже, що французькі війска заняли були з разу частину територій на побережу Чорного моря, коли нараз стрінули на переважаючі сили большевиків і ворожнечу зі сторони населеня. Міністер війни заявив, що передівсім се остание вимагає старанного розслідженя, бо воно становить поважну небезпеку, коли піднята акція буде нагло або не добре придумана.

Большевицькі війска відобрали Миколаїв і Херсон, а Одесу боронять нині перед большевиками війска французькі, грецькі і російські. Большевицькі війска заняли становища близко Одеси, що становить велику небезпеку для Румунії, якій з другої сторони загрожують большевицькі війска мадярські. Взагалі положенє Румунії є незвичайно тяжке.

Говорячи про армію ґен. Денікіна, міністер війни заявив, що англійське правительство давало їй поміч, не посилаючи однак туди своїх війск. Він заявив, що ґенерал Денікін бореть ся розпучливо „за свою вітчину і цивілізацію цілого сьвіта". Ґен. Денікін поніс велику невдачу в наступі на Новочеркаск, зате відніс значні успіхи на Кавказі, посуваючи ся в напрямі Каспійського моря. Англійські війска контролюють вправді під теперішну пору Каспійське море, однак большевики мають у своїх руках каспійську фльоту, яка з причини зими находить ся покищо в пристани.

Большевицька пропаганда в Одесі.

ЛОНДОН, 27. марта. — Вісти, які одержала головна англійська кватира, доносять, що грізне положенє, в якім опинили ся війска аліянтів в Одесі, спричинила головно большевицька пропаґанда, яка сильно поширила ся в місті.

Дальше подають вісти, що французькій головній команді грозить поважна небезпека з сторони сильної большевицької армії, яка приготовляєть ся до головного атаку на Одесу. Небезпека є тим більша, що большевицька пропаґанда в місті прибрала великі розміри.

Головна большевицька армія находить ся всего у віддаленю 40 миль від Одеси.

Протижидівські погроми на Україні.

ЛОНДОН, 27. марта. — Сіоністична орґанізація одержала від очевидців вісти про ряд погромів, які мали місце на Україні. Сї погроми мали бути зорґанізовані гайдамаками з „полком смерти" на чолї. До погромів прийшло в місцевостях Бердичів, Житомір, Чорнобіль, Овруч, Біла Церква, Летичів, Єлисаветград, Васильків і в многих инших місцевостях.

Сотки жидівських мущин і жінок були убиті або поранені. Богатих Жидів потоплено або розстріляно. Жидівські жінки збезчещувано в соромний спосіб. Полк смерти не ощадив ні одної жидівської місцевости на просторі між Київом і Бахмачем.

В БЕСАРАБІЇ ПРОГОЛОШЕНО САВЄТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

Большевицька армія проганяє румунські війска.

ВАРШАВА, 25. марта. — **БЕСАРАБІЯ ПРОГОЛОСИЛА СВОЮ НЕЗАВИСИМІСТЬ, УТВОРИЛА САВЄТСЬКУ РЕПУБЛИКУ І РОЗПОЧАЛА НАСТУП ПРОТИ РУМУНСЬКОЇ АРМІЇ, як се доносить нинішна телеграма з Хотина.**

Бесарабська армія здобула місто Садаґуру і прогнала румунські війска поза ріку Прут.

Панує загальне переконанє, що на чолї бесарабської кампанії стоять російські большевики, яким помагають Українці, а яких цілию є утворити получене між Москвою і Будапештом.

На чолї нового бесарабського правительства стоїть Ліскін.

СПРАВА ЧЕХО-СЛОВАКІВ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

В ЧЕХІЇ ПРОГОЛОШЕНО ВОЄННИЙ СТАН.

Радикальні соціялісти грозять загальним страйком.

БАЗИЛЕЯ, 26. марта. — **В цілій Чехо-Словаччині проголошено воєнний стан з приводу останних большевицьких заворушень на Угорщині.**

Чеське правительство покликало до військової служби пять кляс резервістів, щоби їх ужити проти мадярських большевиків.

З Берліна доносять, **що чеські радикальні соціялісти загрозили проголошенем загального страйку на случай кампанії проти мадярських большевиків.**

Італійські війска обсадили Прешбурґ.

БЕРЛІН, 26. марта. — Італійські війска під командою ґен. Пічіона розпочали наступ на Угорщину і обсадили місто Прешґурґ, столицю Словаччини.

Заперечене вістки про уступлене Масарика.

ВАШІНГТОН, 27. марта. — Чесько-словацький посол в Зл. Державах, Карло Перґлер, заявив, що вістка про уступлене президента чесько-словацької републики, Масарика, є неправдива і безпідставна.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Польські війска заняли Пинськ і Городно.

ПАРИЖ, 25. марта. — Польська головна кватира доносить про нову побіду польських війск над большевиками в околиці Городна і Пинська.

Урядовий рапорт доносить:

„Адміністрацію міста Городна перейняли польські власти.

„Польські війска побили большевицьку армію, яка держала у своїх руках місто Пинськ і околицю. Большевицькі війска утїкли, полишаючи за собою богато гармат, машинових крісів, амуніції, льокомотив, зелізничого матеріялу і пів міліона рублів".

Польські війска мають небавом висїсти в Ґданську.

КОПЕНГАГЕН, 26. марта. — Полковник Маршал обіймив команду в пристани Ґданську, де небавом мають прибути польські війска ґен. Галера з Франції, які будуть ужиті до боротьби проти большевиків.

Німці не годять ся на перевіз польських війск через Ґданьск.

ЛОНДОН, 27. марта. — Німці заявили, що не згодять ся на перевіз польських війск з Франції через Ґданьск; годять ся однак на висаджене польських війск в пристани Кеніґсберґ, Мемель або Лібава, як се доносять останні вісти.

27 міл. рублів місячно на большевицьку аґітацію в Польщі.

ПАРИЖ, 27. марта. — Центральний екзекутивний комітет російського савєтського правительства ухвалив одноголосно признати що місяця 27 міліонів рублів на большевицьку пропаганду в Польщі.

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Австрія і Чехо-Словаччина в передодни нової революції.

БЕРНО (Швайцарія), 27. марта. — **Австрія і Чехо-Словаччина находять ся в передодни вибуху большевицької революції**, як се доносять нині одержані тут вісти.

Якийнебудь крок, піднятий в тих краях проти большевицького руху на Угорщині, може прискорити вибух нової революції.

Англійська військова комісія, яка перебуває у Відни, повідомила правительства аліянтів, щоби вони прискорили висилку транспортів поживи до Австрії, коли хочуть запобігти заворушеням.

Серед населеня в Австрії панує піднесений настрій з приводу останної революції на Угорщині. Всї реставрації у Відни замкнені; місто не має ні газу ані угля; денні порції мяса зменьшено до можливо найменьших границь.

Як се доносять одержані вісти, провід над большевицьким рухом в Австрії обійме др. Фріц Адлєр, переводячи державний замах проти теперішнього правительства в Австрії.

В Празі радикальні соціялісти поставили домагане, щоби правительство перевело безпроволочно загальне удержавлене. На случай мобілїзації проти Угорщини грозять вони проголошенем загального страйку.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ленін остерігає мадярських большевиків.

КОПЕНГАГЕН, 27. марта. — Премієр Ленін вислав до Белї Куна, мадярського міністра заграничних справ, бездротну телеґраму, домагаючи ся від нього запевненя, щоби нове правительство було дійсно комуністичне, а не лише соціялістичне.

Савінков хоче ратувати Росію перед большевиками.

ПАРИЖ, 26. марта. — Борис Савінков, бувший міністер війни в кабінеті Керенського, заявив, що 300.000 Москалів є готових до боротьби з большевиками, але вони не мають оружа.

„Коли би аліянти дали нам моральну і матеріяльну поміч та доставили нам воєнні матеріяли", заявив бувший міністер війни, „вони не потребували би посилати туди своїх війск. Спільно з народами, які є безпосередно інтересовані, — Чехо-Словаками, Юго-славянами, Поляками і Румунами — могли би ми утворити охоронний вал проти большевизму без мілітарної інтервенції аліянтів".

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НАЙВИСША РАДА „ЧОТИРОХ" РАДИТЬ НАД ПРОЕКТОМ ЗАГАЛЬНОГО МИРА.

Радить також над способами здержаня большевизму.

ПАРИЖ, 27. марта. — **Найвисша рада, зложена з президента Вілсона, англійського премієра Ллойда Джорджа, французького премієра Клеманса і італійського премієра Орляндa, так звана „рада чотирох", відбуває тайну нараду над останніми подіями в Европі і над викінченем загального мира.**

На засідане покликано відтак маршалка Фоша і ґен. Блиса, які предложили звіт в справі воєнного положеня на Угорщині і в Росії.

Сподіють ся, що проект тимчасового загального мира буде завтра викінчений і буде сейчас предложений на загальним засіданю мирової конференції в цїли переведеня дискусії над кождим артикулом зокрема.

ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Французький ґен. Манжен має обіймити головну команду.

ПАРИЖ, 27. марта. — Ґенерала Манжена, команданта французької армії, яка находить ся під теперішну пору в місті Майнц над Реном, покликано до Парижа на нараду в справі воєнних операцій проти большевиків.

Як се доносить часопись „Гольоа", **ґен. Манжен обійме головну команду над війсками аліянтів у східній Европі.**

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on March 28, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Революція на Угорщині перейшла без проливу крови.

ЛОНДОН, 27. марта. — Нині одержано бездротною телеґрамою звіт угорського правительства, оголошений „для всіх".

В звіті говорить ся, що в Будапешті і цілій Угорщині панує цілковитий спокій і лад. Революція відбула ся без найменьшого проливу крови. Анї в Будапешті, анї на провінції не ранено ані одну особу, лише одна особа була убита.

Стан поживи в Будапешті і на Угорщині є вдоволяючий. Склепи з поживою отворені, в яких мешканці можуть набути достаточну скількість средств поживи. Безпечність житя і маєтку запевнило правительство, проголошуючи воєнний стан.

На підставі оголошеного декрету зрівнано неправесні дїти з правесними. Заведено цивільні шлюби. Сконфісковано банкові депозити поверх 2.000 корон.

Директорам банків обмежено місячну платню до висоти 3.000 корон.

Мобілїзація революційної армії.

БАЗИЛЕЯ, 27. марта. — Нове угорське правительство розпочало реорґанізацію революційної армії, рекрутованої з пролетаріяту. Орґанізація армії спочиває в руках народного комісаря для військових справ.

Місячна платня жовніра виносить 450 корон. Кошти зорудженя і удержаня жовнірів поносить держава.

Коли двох або більше мущин з тоїсамої родини служать при війску, такі жовніри одержують місячний додаток в сумі 50 корон. Жовніри, які мають до удержаня родини, дістають що шість місяців 300 корон додатку.

Строгі зарядженя на Угорщині.

ЦЮРІХ, 26. марта. — Нове угорське правительство видало нині, як се доносять телеграми з Будапешту, слідуючі зарядженя:

Від год. 7-мої вечером до год. 6-тої рано мешканцям заборонено виходити на улицю.

Замкнено театри і инші місця для розривки.

Заборонено зовсім продажу всіх алькоголїчних напоїв.

О год. 7-мій вечером всі реставрації мусять бути замкнені.

Депозити банкові сконфісковано.

Злишні помешканя в богатих демах віддано убогим робітникам.

З Будапешту не вільно виїхати без окремого дозволу.

Аліянти зміняють своє рішене щодо границь Угорщини.

КОПЕНГАГЕН, 26. марта. — Телеграма з Будапешту доносить, що аліянти повідомили угорське правительство, що вони змінили своє рішене та що границя, яку вони визначили в часї розєму, не буде становити політичну границю Угорщини. Повисше рішене було одною з головних причин державного перевороту на Угорщині.

Чеські війска обсадили місто Рааб.

ЛОНДОН, 26. марта. — Чеські війска розпочали наступ на Угорщину і заняли місто Рааб, віддалене від Будапешту 67 миль, як се доносить телеграма з Відня.

(В місті Рааб находить ся великий арсенал).

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВШЕХПОЛЬСЬКИЙ „УЧЕНИЙ" ПЯНИЙ ВШЕХПОЛЬСЬКОЮ ДУРІЙКОЮ.

Ян Йордан-Розвадовскі, член вшехпольсько-шляхотського Комітету Народового Польського і бувший професор університету у Львові, прислав з Парижа до польських ґазет в Злучених Державах свою спеціяльну статю **про нову і дуже велику Польщу.**

Та нова і дуже велика Польща, яка зродила ся в голові вшехпольського ученого і політика, **мала би мати 38 міліонів населеня, або майже стільки що Франція.**

Але послухаймо, що той польський „учений" пише:

Польща буде мати 38 міліонів населення, з яких 23 міліони говорять по польски. Решта походить з давних польських родин і уживає славянських діялєктів, подібних до польської мови.

Та нова Польща не буде вправді обіймати великих просторів України і Білоруси, де вправді находить ся кілька міліонів Поляків, але вони є в меньшости і тяжко було витолкувати, чому богато міліонів иньших народів мало би бути відданих під власть Польщі.

На сю писанину польського „ученого" хиба плечами здвигнути.

Що він хоче, аби Польща обіймала 38 міліонів населеня, то нічого дивного. Треба радше дивуватись, чому він не хоче, аби було 100 міліонів або 200 міліонів. Се було би кругло, рівно і дійсно Польща була би велика. Але дивуємо ся, **відки він узяв 23 міліони Поляків,** чи там таких, що говорять по польськи. Як звісно з ріжних статистик, **тепер Поляків в Польщі нема більше як 15 міліонів,** отже відки дістав пан Розвадовскі ще 8 міліонів? Звісний його приятель, пан Іґнац Ян Падеревскі писав в друкованій просьбі до американського народу, що підчас війни вимерли в Польщі всі діти, отже число Поляків радше могло би зменьшитись, а не побільшитись. Хиба пан Розвадовскі знає якісь маґічні штуки, що за одну ніч родить ся в Польщі 8 міліонів дітий...

Крім тих 23 міліонів Поляків, каже Розвадовскі, буде ще в тій новій Польщі 15 міліонів, котрі походять з польських родин, а говорять лише діялєктами подібними до польської мови. Також якісь маґічні штуки. Поїхало кілька шляхотських родин на галицьку Україну, на Литву і на Білорусь і нагло і з тих родин повстали в тих краях народи. Чомусь вони вправді не говорять по польськи, але то нічого, бо то лише діялєкти подібні до польської мови. Га, дивні діла вшехпольських учених. В маґічний спосіб родить ся для його польських родин на чужих землях 15 міліонів людий, а наприклад мова литовська, яка із славянськими мовами не має нічого спільного, стаєть ся для нього, також в маґічний спосіб, подібною до польської. Але, в кождім разі, скромність вшехпольську видно і тутки, бож сей „учений" міг розмахнутись для своїх родин на далеко більшу суму ніж 15 міліонів і міг не лише литовську але і хінську мову зробити маґічним способом подібною до мови польської.

Або чи не є то достойна подиву скромність у „вченого" Розвадовского, як він каже, що занадто богато міліонів других народів, а спеціяльно Українців і Білорусинів він не хоче, **бо се тяжко було би витолкувати.** Він, бачите, взяти би взяв, то легка штука, бо він має „способи", але як витолкувати? На то вже не має способів. Собі то він не потребував би витолковувати. Таксамо не потребував би він того витолковувати решті польських панів. Вони знають, що вони родились для пановання, а преціњ панів вистарчило би і на цілу Україну, тож не потрібно і витолковувати. Але, на лихо, чужі народи і чужі держави мішають ся до Польщі і чогось їм забагаєть ся, аби Поляки толкували, длячого Польща має тримати в неволі чужі народи, тай ще так богато міліонів. А таку річ тяжко витолкувати, то ліпше і не толкувати...

* * *

А дальше славний вшехпольський учений, пан Ян Йордан-Розвадовскі отаке пише:

Ціла Галичина має до Польщі належати. Населенє її складаєть ся з 60% Поляків і переважаюче національне почуванє є там рішучо польське.

У східній Галичині находять ся великі жерела нафти, які вплинуть на розвиток богатства і промислового значіня Польщі. Їх видатність виносить один міліон тон річно. В тім нафтовім промислі є заанґажований англійський капітал.

Отже вшехпольський учений вже задекретував, що ціла Галичина **має** належати до Польщі.

Чому?

Бо, каже, що там є 60% Поляків і **„переважаюче почуване національне є рішучо польське".**

Перша річ і перша брехня, що в Галичині не то 60%, але навіть 50% Поляків нема, але річ не в тім, — **діло в тім, що то, що він називає Галичиною, не є Галичиною.** Се, що він називає Галичиною, є два краї: **Галичина і Краківщина,** або — як то було в Австрії — **„Галичина** і Володимирія („Льодомерія") з великим князівством **Краківським** і князівством **Осьвенцімським і Заторським".** Ті два краї були штучно злучені, але в дійсности се були два краї. **Галичина — українська** і **Краківщина — польська.** Тепер ту штучну злуку розірвано і вже не можна про ті два краї говорити як про один, але як про два окремі і відмінні краї.

Нема вже східної Галичини; є тільки Галичина або галицька Україна, як її часом Українці називають.

Як тепер пан Розвадовскі говорить про східну Галичину, то нехай скаже, що говорить про Галичину і то про край український, де Поляків нема окрім усуненої з чужого добра польської шляхти і їх посіпаків сільських та міських.

В тім українськім краю, каже він, „почуване національне є переважаючо польське", але яке воно польське, то вже Поляки „переважаючо" почули на своїх плечах під Львовом і Перемишлем.

Що Поляки хотять нафти, аби Польща була промислово богата, то зрозуміла річ, але Українці ще не обовязані зрікатись свого краю длятого, що в польських Татрах нафта не вибухає. Українці хотіли би мати камінну сіль, але не мають претенсії, аби Поляки віддали їм Величку, де добувають камінну сіль. І се не тому, що не могли би того витолкувати, а тому, що вони не є заборці, так як вшехполяки.

Такі вшехпольські мрії про велику Польщу можуть Поляків дуже богато коштувати, а вкінци таки мусять скінчитись дуже сумно.

В теперішних часах найліпше з політичними мріями розпращатись і дивитись на сьвіт по тверезому, а не по пяному вшехпольською дурійкою.

УКРАЇНСЬКИЙ МЕМОРІЯЛ ДО ВСІХ НАРОДІВ І ЇХ ПРАВИТЕЛЬСТВ.

Тому, що в наслідок війни нарід став паном оружа, а армія стала народною армією, перестарілий російський режім впав безсильний під ударами революції. Спільними силами цілого народу створено нове політичне правительство, демократичне і вольне, а на чолі його поставлено Революційний Парлямент — Центральну Раду.

Однак спокійний проґрес нової демократичної екзистенції припинили брутальні злочини анархії, які знайшли з Московщини дорогу на Україну і в великій мірі улекшили роботу аґентів німецького імперіялізму, які стреміли до того, щоби довести до зірваня зносин між молодою державою і ворогами німецького імперіялізму.

Провідники німецького імперіялізму пізнали руйнуючу силу сего безладя і поставили Українську Раду під баґнети; поневолили українську демократію, щоби в той спосіб дати силу російській аристократії, вибираючи головою ґенерала Скоропадського, який подоптав ідею політичної независимости України.

Над українським народом наново затяжило ярмо деспотизму російської аристократії.

Карні експедиції підчинили селян тортурам; робітників кинено в тюрми і німецькі бранчі бараки.

Однак під напором аліянтських держав німецький імперіялізм повалив ся і сила його на Україні розбила ся.

Нараз увесь український нарід як один муж вхопив за оруже. В протягу одного місяця, від 15-го падолиста до 15-го грудня, революта огорнула цілу Україну і ґетьманське московське правительство розлетілось. Волею народу Україна стала демократичною републикою, якою независимо править Директоріят.

Маючи в памяти те, що інтернаціональні держави причинили ся до освободженя України з ярма німецького імперіялізму, Дректоріят в імя демократичної української републики шле братерські поздоровленя до всіх народів сьвіта і до їх правительств, сподіваючи ся навязати з ними приязні зносини і сильний союз.

Всі міжнародні зобовязаня, всі принципи міжнародного права для України є обовязуючими і Україна витає наслідників перестарілої Росії.

Український нарід в сей момент волі, пронизаний високими ідеями всесьвітного братерства народів, бажаючи мира і поступу всім народам і бажаючи жити в приязни і союзі з близкими і далекими сусідами, опираєть ся на принципі вольного самоозначеня народів, проголошеного президентом Американської Републики, Вілсоном, висилає на адресу шляхотних і вольних народів і їх правительств сердечні і приязні здоровленя і закликує до зміцненя союзних приязних відносин і до приязного сусідства з народом українським і Українською Демократичною Републикою.

Директоріят і правительство Української Демократичної Републики потішаєть ся надією, що отсей апель здобуде симпатичний привіт у правительств усіх народів, та що привіт народу українського буде прийнятий сердечно всіми шляхотними народами, і що приязні сусідські зносини будуть навязані між всіми народами і Українською Демократичною Републикою, яка готова привитати в себе представництва всіх правительств і до них готова вислати свої представництва.

Дано в столици Української Демократичної Републики Киеві 1918 р.

Директоріят Української Демократичної Републики:

Голова Директоріяту: **Винниченко;** підписані члени: **Швець, Петлюра, Андрієвський, Макаренко.** Голова Ради міністрів і міністер заграничних справ **Чеховський.**

НАВЧАНЄ ЧУЖИНЦІВ АНҐЛІЙСЬКОЇ МОВИ.

В останнім виданю канадійської ґазети „Нортвест Ревю" находимо таку статю:

В недавній статі, яка появила ся в місцевій ґазеті, автор статі радить, що „наука анґлійської мови, яку провадять учителі, котрі говорять по анґлійськи, є без сумніву найліпшим способом для знищеня протиканадійських пересудів і для заміни їх симпатичним і розумним понятєм про канадійське житє і змаганя".

Коли такий по анґлійськи говорячий учитель знає добре рідну мову „нових Канадійців", тоді він може добре вчити і має „симпатичне і розумне понятє" про їх расову історію і змаганя, отже годі бачити причину, чому би такого не вибирати. Однакож се далеке від того, чого хоче згаданий автор, і чого хочуть другі подібні автори, котрі тепер використовують повінь народного упередженя, яке ширить ся по краю проти тих, що говорять иншою мовою ніж анґлійською.

Многі письменники, які підпомагають сю аґітацію, хотіли би вимести з Канади всі чужі мови, як заразу. Радять, щоби в кождій громаді, де в домах не говорить ся по анґлійськи, відобрати школу з рук народу і передати тростісам, які подбають о те, щоби в школі вчили лише по анґлійськи. Тепер нарікають, що теперішні учителі не вчать достаточно по анґлійськи. Яко лік на се радять, аби таких учителів замінити такими, які зовсім не можуть учити дітий при помочи їх рідної мови. Нам не зрозуміло, чи той „лік" ліпший від „слабости", бо головною конечностию є, щоби учитель був знакомий з мовою школярів.

Він мусить також, як вже згадано попередно, співчувати їм расово й релігійно, инакше він буде аґентом до навертаня, і його проклонуть.

Тяжко мати терпеливість супроти реформаторів, котрих кличем є „навчати скоро по канадійськи", котрі за одну ніч раді би тут перевести до иншої народности дитину чужинецьких родичів. І многі з таких реформаторів мають лише слабе понятє про вірність сему краєви. Їх понятє щодо успішного навчаня дуже вузке і замісць робити з нужинецьких дітий добрих Канадійців, вони хотіли би зробити з них ренеґатів (відступників) їх власного народу.

Історія заходів коло навертаня в Манітобі протягом житя послідного поколіня ясно се доказує. Звичайно залапувало ся молодих чужинців і вчило ся їх усею силою. Дальшим кроком було дати їм якусь релігію, яко додаток до їх науки, і тоді пускало ся їх на свободу яко „учителів" їх народу. Та ми стоїмо при тім, що такі способи незвичайно шкідливі. Нам не вдасть ся засимілювати наших не-анґлійських іміґрантів, коли будемо тримати ся старих способів. Наші способи не асимілюють (не лучать); вони пожирають. Здаєть ся, що в нас нема думки про те, щоби собі зеднати прихильність чужинця між нами.

Тай нащо нам сього? Чиж ми не є сіль землі, а вони не відпадки? Ми стоїмо висше ніж вони і ми їх не любимо; і тому ми не можемо засимілювати (злучити) їх иншим способом, як вовк асимілює ягня. Цілий наш клопіт з канадійщенем іміґранта є такий, що наші вихователі хочуть пхати свою пропаґанду в горло, зовсім так, як злі уряди робили в їх рідних краях.

Примір, який даємо мужинцеви, є саме найбіднійший, тай в минувшині ми приходили до него часто з біблією в одній руці, а з підкупством в другій. Ми пробували канадійщити чужинця після способу Кавпер-Темпел-Сіфтона, який, сказавши делікатно, не був відповідний в тім зглядї — йому бракувало гумору.

Але послідний спосіб того не потребує; він є альтруїстичний (проповідуючий посьвяту для других). Він хоче закрасити чужинця „симпатичним і розумним понятєм про канадійське житє і змаганє". Щоби сего досягти, ми волимо уживати якоїсь образової мови, бо та, якої уживають діти, має бути заборонена.

Все, брак чого в нас найбільше в теперішнім часї даєть ся відчувати, се чеснота. Коли ми не можемо для іміґранта бути справедливими і не вразимо його нашою щиростию, тоді його „розумове понятє" про нас буде таке, що його не буде можна подати до загального відома.

УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ!

(Допис з Кліволенд, О.)

Чиж не болить серце кождого Українця і Українку, що наш край так родючий і на всьо богатий, а ми, Українці, мусїли виїздити в чужий сьвіт, щоб заробити собі на кусок хліба, а на нашій земли розсїлись Ляхи і Жиди, тай їли наш хліб, а ми дивили ся? Чи се буде так далї? О, ні! Ми, Українці, сего вже більше не позволимо!

Дорогі Братя і Сестри! Ми тепер повинні всїми силами підтримувати наш рідний і любий нам край, щоби нашу землю очистити від польського струпа, який розігнив ся на нашій земли. І най не буде між нами ні одної душі, щоби тепер, в таку важну хвилю, відмовила жертви на Фонд Оборони Галичини. Се є наш обовязок, який ми повинні і мусимо сповнити.

Наші братя в краю кладуть свої буйні голови і борють ся до послідного проти нашого предвічного ворога, Ляха.

Дехто з Українців каже, що нас Поляки не люблять. А, я скажу, що се неправда. Нас, Українців, Ляхи так собі сподобали, що нас анї пустити від себе не хотять, і ми мусимо аж оружем відганяти ся від них, бо инакшої ради нема. Не знати, чи вони собі так сподобали нас, чи нашу землю, молоком і медом пливучу. Я думаю, що не так нас, як нашу землю, з котрої вони черева собі випасали. Сего більше ми вже не позволимо. Ми мусимо польський струп з нашої землї зчистити, а тодї нам усьміхнеть ся доля і будемо могли сьміло і вільно господарити на своїй земли і в своїй хатї.

Яким Ощипок.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаємо о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

ІНФОРМУВАТИ ЧИ ІҐНОРУВАТИ?

Чуєть ся нераз голоси, що анґлійська преса в Америці несовісно трактує українську справу; подає про Україну і її змаганя неправдиві інформації і сею неправдою кормить своїх читачів.

Воно справді деколи гірко читати в поважній анґлійській ґазеті статю, розвідку або й телеґраму, де нас в неможливім сьвітлі представляють. І тому з другої сторони підносять ся голоси, щоби сьому лихови зарадити. А зарадити дасть ся, кажуть, лише інформаціями з нашої сторони. І інформуєть ся. Видаєть ся деколи сотки і тисячі долярів лише на те, аби видрукувати якусь книжку для інтелїґентнійшого американського горожанина та осьвітлити йому як слід відповідну справу.

Так, воно пожадане, потрібне і конечне. Але що-ж — деколи видаєть ся марно грубі суми гроший на ріжні інформації. Річ у тім, що добра частина американських політиків і журналістів уважає обидою перенимати для себе інформації від чужинця. Мимо вашої доброї волі дати, приміром, американському редакторови анґлійської ґазети якісь інформації про Україну, аби вони вийшли в його і вашу користь, — то він не прийме їх.

Як може український іміґрант давати інформації про Україну приміром редакторови найповажнійшого в Европі американського дневника „Гералд", який виходить в Ню Йорку. Се була би для нього обида. Він жеж преціњ уважає, що в цілім сьвіті — навіть між Українцями — нема такого чоловіка, котрий про Україну знав би ліпше ніж він.

І він знає!...

Для приміру годить ся навести отсей факт: Один з редакторів нюйорського „Геральда", на імя Претт[illegible], написав недавно дві статі, в [illegible]их обговорював українсько-польське непорозуміне і в обо[illegible] порушував головно галицьку [illegible]раву. Було дві статі одного [illegible]ора. Однак сї статі одна від [illegible]ої ріжнили ся так, як день [illegible]нить ся від ночи. В першій [illegible]ті, яка була поміщена в неділ[illegible]нім виданю, автор казав, що ціла Галичина, а окремо східна є замешкана в більшости Поляками; тому Галичина мусить належати до Польщі. Натомісць друга статя появила ся слїдуючого четверга. В сїй статї тойсам автор говорив більше про чесько-польський спір, а про Галичину згадав лише, що вона має припасти Україні. На мапі, в місци, де зачеркнено границі Галичини, написано „Ruthenians". Сї „Ruthenians" сягають геть на захід, аж поза Краків...

І в першій і другій статі написано з гори на долину неправду; і в першій і в другій статі автор виказує своє незнанє справи, бо в другій заперечив се, що твердив у першій. Але за се обі статі були „copyrighs"... Автор бояв ся, аби хтось не вкрав його мудрости...

Ще красше пописав ся редактор нюйорського „Кол-а". Він в числї з 27. марта б. р. пише так на 1-шій сторонї (не в телеґрамі): **„Ціла Галичина, більша часть котрої лежить на Угорщині,** находить ся в революції, як доносить бездротна телеграма з Москви".

Ориґінальне! Редактор „Кола" не знає навіть, що Галичина є краєм і анї один клаптик її землї не лежить на Угорщинї. Колиж він сього не знає, то преціњ повинен заглянути на мапу.

Тепер годить ся спитати: Чи є рація інформувати таких панів, чи може попросту зіґнорувати їх?

Коли будете їх інформувати, в добрій волі казати, що тут і там зайшла помилка, то вони не послухають вас. Шкода вашого труду і часу.

Лишаєть ся для вас лиш один вихід: ужити сатири і висьміяти їх пиху. Написати до п. Преттона коротенький лист: „Пане Преттон, красно пишете про Україну і мудро, але шкода було капірайтувати свої статї, бо їх, сподіваю ся, ніхто не передрукує; вони замудрі"...

А редакторови „Кол-а" треба щиро порадити, щоби записав ся на курс ґеоґрафії; аби довідав ся, де лежить Галичина.

Тепер вони іґнорують чужинців, а по кількох таких случаях вони будуть соромити ся, що чужинці іґнорують їх. Инакшого ліку, здаєть ся, нема.

П. Капельгородський.

УКРАЇНІ.

Твої сини незрячі, темні
Тебе, мій краю, продали,
І на Голгофі розпяли
Раби, недолюдки нікчемні.

Але колись настане день,
Якого серцем так бажаю:
Воскреснеш ти, коханий краю,
Для волі, щастя і пісень.

У тебе будуть Магдалини,
Що перші прийдуть привитать,
Твої апостоли складать
Тобі хвалу вічнуть що днини.

Але і Юд не бракне там,
Та є осик у нас чимало,
Де усім Юдам так пристало
Свій гріх спокутувать життям.

Кровю писана теперішня історія народів в Европі. Рука здрігаєть ся писати кровю людий їх криваву трагедію в тяжкім змаганю за ліпшу будучність.

Appeal to All Foreign Born.

(Publicity Department, Government Loan Organization, Liberty Loan Committee, 120 Brodawy, New York. John Price Jones, Assistant Director of Publicity).

America is the land of your adoption. You came to her hospitable shores and she received you with open arms, gave you asylum and freedom from all forms of oppression, whether religious, political or economic. She gave you every opportunity to which her native sons were entitled—your advancement was limited only by your own capacity, will power and desire to profit by what she offered.

You came here years ago, possibly with the intention of staying but a short while, yet you have not returned but have had your family join you. Your children were educated here, some born here—all imbued with true American ideas. You have made a welcome addition to the great American family. **You will stay here,** prosper and be happy.

In the supreme moment, when it seemed that Europe would be overwhelmed and crushed by the dark forces of militarism in unscrupulous hands, and Democracy was in absolute danger, this, your America of asylum and opportunity, unselfishly threw all her might and resources into the scale, unstintingly giving of blood and of money, so that Europe and the world—the very land of your nativity or extraction—might be saved or reborn.

The fact was accomplished—a victory won, the Tyrant made powerless. To America the credit is due. But you are a part of that America. Her sacrifices were your sacrifices—her glory is your glory. You have contributed to that victory in your humble way as much as the man of great means. You have given your labor and lent your savings to the Government, which made victory possible and brought nearer to fulfilment the realization of the national aspiration of the land of your birth.

Your duty does not end there. America's obligations are your obligations. They were incurred for the world's sake, for your benefit. Her soldiers must be brought home, payments arranged for, a sound foundation laid for a happy future for you and for all. America has helped, is helping and will continue to help unfortunate Europe, which means those whom you left behind, be they relatives or friends. America's loans to Europe, and food she so generously had given, made possible the saving of millions of lives and the reconstruction which is now in order.

A further loan is necessary—possibly the last—to complete the great work in hand and to reap the fruits of victory. It is to be a Victory Liberty Loan. America and her full resources will back it.

Your duty, our duty, is to show gratitude to the land of our adoption, for the benefits bestowed and accruing. You are not asked to make sacrifices but only to lend your money to America, the Land of Liberty, at generous interest which she will pay for its use, for the benefit of all humanity.

Save your money for the Victory Liberty Loan.

ДОПИСИ.

PHILADELPHIA, PA.

З місцевого У. Н. Комітету.

В неділю, 23. марта с. р., відбули ся збори У. Н. К. при співучасти 46 репрезентантів і визначних діячів. Репрезентованих було 25 організацій.

Почнено перші кроки до участи в пятій позичці „Побіди", котра пічнеть ся 21. цьвітня б. р.

Ухвалено взяти участь в міжнароднім манїфестацийнім дня 21. цьвітня вечером. Має виступити сотня Українців в народних строях, хор і банда.

В склад комітету війшли: пані А. Рибакова, панна І. Волянська, панна Р. Мороз і пп. Д. Штогрин, А. Гела і М. Самбір.

Ухвалено зробити величаву манїфестацию дня 1. мая 1919 — похід і віче, на котрім будуть визначні Американцї.

Припоручено урядови, щоб дав почин до зорганїзовання українського жіноцтва в Філадельфії, котре бралоб участь в патріотичних виступах та помагало в спільній акції як в справах українських так і американських.

Рішено поперти як найщирійше величавий концерт в честь Тараса Шевченка, котрий відбудеть ся в суботу, 26. цьвітня 1919, в New Mercantile Hall, Broad & Master Sts.

Почнено перші кроки до величавого концерту на день 30. мая с. р., з котрого дохід має піти на оборону Галичини.

Доповнено виділ У. Н. К., добираючи на опорожнені становища: Іван Боросевич, заст. предс.; Мих. Климко, секр. фінансовий; Дм. Завойський, заст. кас.

По обговореню много иньших важних справ із біжучої хвилї присутнї розібрали лїсти до збірки гроша та з повним вдоволенем розійшли ся домів.

Роман Слободзян, секр.

CARTERET, N. J.

Народне віче.

За стараням місцевого Укр. Нар. Комітету відбулось у нас дня 9. марта б. р. велике всенародне віче. Віче розпочало ся в 8-мій годинї вечером, а головним бесїдником був др. К. Білик.

Віче отворив п. І. Плевак, виголосив горячі слова до народу і представив, в якій справі скликано віче. Відтак покликав на предсїдателя до проваджения віча п. І. Генду, на котрого всї згодились.

Місцевий хор під проводом дірігента п. Теодора Онуфрика відспівав американський гимн і „Кровава Луна". Відтак п. Генда покликав на секретарів віча п. Мих. Дмитрова і п. Мих. Ваганку.

Забрав слово др. Білик і в своїй бесїдї представив зібраним події сеї страшної війни та всї ті терпіня, котрі наш нарід перенїс під теперішну хвилю. Тут наведемо кілька слів, котрі шан. бесїдник виголосив до зібраного народу.

„Шановна Громадо! Дуже менї приємно, що в такій малій місцевости вас так много людий зібралось. Знаю, що кождий щирий Українець і Українка відчуває любов до своєї вітчини, Неньки-України.

„Шановна Громадо! Хочу вам представити, в якім прикрім положеню знаходить ся тепер наш рідний край, наша мати Україна, як люті вороги напосїли ся загарбати нашу батьківщину — з одної сторони большевики, а з другої сторони Ляхи хочуть загарбати в свої пазурі східну Галичину.

„Перше угнїтали нас під московським царатом, угнїтали нас під австрійським ярмом Ляхи, так що ми мусїли забирати ся зі свого рідного краю перед Ляхами і перед московською ордою тут за море і шукати красшої долї. Придивім ся, що стало ся по чотирох роках тяжкої і кровавої війни. Упали ті держави, котрі через сотки лїт угнїтали наш український нарід. Упала Росія, упала Німеччина й упала Австрія. Упали кайдани, котрі угнїтали 37 міліонів українського народу. Вийшли на волю Чехи, вийшли Юго-Славяни, вийшли Румуни, заблисла зоря свободи і нашому українському народови. Щоби був цар Никола знав, як підписав декрет тої страшної війни, що його держава розпадеть ся і трон його повалить ся і сам він піде в сиру могилу. І кайзер Вільгельм думав, що цїлий сьвіт завоює, однак стало ся иначе: сам кайзер мусїв утїкати за границю зі своєї держави, а й заграницею він ще непевний свого житя.

„Держави упали і народи поневолені пробудили ся. Пробудилась і наша Мати-Україна і добила ся свободи. Але польська шляхта хоче будувати польську державу на українській земли. А що ми на се скажемо? Ми мусимо допомагати нашому рідному краєви, мусимо будувати Україну, будувати тепер, або нїколи. Поляки тут в Америцї наложили податок на кождого Поляка і Польку, щоби за ті гроші забрати наші землї. Вони кажуть, що східна Галичина і Холмщина то є польські землї. Ми рішучо протестуємо проти польського замаху, бо ми не йдемо до Кракова, анї до Варшави, і не хочемо польських земель, але своїх не дамо і кажемо: Проч з Ляхами з українських земель! Проч, Ляхи, бо ми своєї Матери-України не дамо, хоч остатну краплю крови проллємо. За Сян Ляхів прогнати!"

Тут товариство співацьке під проводом свого дірігента відспівало „І свитає і смеркає".

Вдруге наш дорогий бесїдник забрав голос і сказав:

„Я не походжу з Галичини, але ви, котрі терпіли під австрійським і польським ярмом, то можете знати, що сто разів гірше булоб, як би східна Галичина і Лемківщина підпала під польське панованє".

Тепер бесїдник згадав, що наша Мати-Україна потребує помочи, бо край сильно знищений. Знищена Бельгія і Франція, але наша східна Галичина пять разів гірше знищена, бо тисячі а тисячі наших братів-молодців положили свої буйні голови в обороні своєї Матери-України, проти ворога Ляха, і ще йдуть наші хлопцї, беруть зброю в руки і боронять наших столичних міст Львова і Перемишля.

„Дорогі браття і сестри! Колиб ви чули гук гармат, як там за морем наші браття борють ся против ворога! А що ми тут робимо? Чи ми помогли нашим братям? Менї здаєть ся, що там в старім краю ходить старий дїдусь і собі говорить: „Десь я маю сина в Америцї. Чи той мій син поміг своїй вітчинї?" Жінки кличуть до своїх мужів, дїточки до татів: поможіть нам, бо гинемо з голоду! А тут сини і мужі анї не згадають за своїх рідних в краю, не дадуть помочи. Лїпше піде та за ті гроші розвеселить ся, ніж має дати на рідний край".

Тими словами шановний бесїдник закінчив свій реферат, після чого відспівано „Вже воскресла Україна".

На поклик шановного бесїдника зложили малі жертви.

По скінченю реферату д-ра Білика нагороджено оплесками.

Деякі федерацийники або большевики питали ся, на що в Ню Йорку стояла поліція. На то дуже легка відповідь: бо в Ню Йорку поліція стояла, стоїть і буде стояти. За те др. Білик дістав великі оплески, а большевики спустили носи і далї за двері.

Вам, пане Білик, складаємо велике спасибіг, і вам поважана Громадо, за вашу присутність і за ваші жертви. Дякуємо товариству співацькому і дірігентови, п. Онуфрикови, а відтак всїм синам і дочкам Матери-України.

А вам, зрадники українського народу, суха гиляка, і то на базниках, де добрий нарід не ходить.

Мих. Дмитрів, Мих. Ваганка, секр. віча.

PHOENIXVILLE, PA.

Поклик до місцевих Українців.

Нераз читаю в своїй дорогій часописи „Свободі", як Українцї живуть у других містах, які то красні жертви висилають на оборону Галичини, а тут у Фінікевіл всьо жие байдужно, так як би тут не було Українців.

Я сам знаю, що в нашій місцевости проживає до 150 Українців, з чи згадає котрий: даймо по пару долярів, щоб і ми не лишили ся позаду. Та детам! Нема анї одного! А котрому згадай про се, то він тобі скаже: „Менї все одно, чи я буду під Польском, чи де". Гей, милий брате! Мылиш ся на тім, бо в своїй хатї своя правда і воля, а в чужій неволя.

Любий брате! Не жалуй пару долярів, поки на то час, поки наша рідна земля не дістала ся ворогам до рук. Бо наші браття вже пятий рік кров проливають і не жалують свого житя, а ти, брате, здоров і робиш, то чомуж би ти не міг дати пару долярів на свою рідну Галичину, поки на то час, аби ми стали вільними синами України, так як другі народи? Придивім ся тим проклятим Полякам, як вони за себе дбають. Як я сам знаю, що один Поляк з українського села походить, а він дає що місяця по долярови на польське військо, щоби воно загарбало нашу рідну землю. А не ганьба вам, Українцї, що ви такі байдужні? Беріть приклад з того Поляка, що він не жалує долярів, але свого хоче, щоби Поляк верховодив над нами, Українцями. Але в Бозї надія, що так не станеть ся.

Берім ся, браття, до дїла, поки на то час!

Г. Л., член 321-го від. У. Н. С.

BINGHAMPTON, N. Y.

Під розвагу всім угорським Українцям.

У нашій місцевости всї угро-українські братства і товариства, а також парохія, голосували, щоби угорські Українцї всї належали до України. За те їм честь і слава, що розуміють, що вони такісамі, як галицькі, буковинські або київські Українцї.

Вони розуміють, що ті запроданцї, котрі поїхали до Парижа з Америки, є ворогами українського народу, отже і їх самих, бож вони не ріжнять ся нїчим від прочого нашого народу. Ті, котрі пійшли дати їх до неволї Чехо-Словакам, не розуміють, що вони запродують свій нарід на віки. Хоч їм не вдасть ся сего зробити, то всетаки роблять перешкоду в дуже важну хвилю. Ті, котрі пійшли „висвободжати" угорських Українців, вони пійшли проти свого народу, бо вони своєї української історії не розуміють, хиба словацьку.

Чому бінгемтонські Угро-Українцї голосували всї за Україною? Бо вони розуміють, що то їх тасама кров, що і галицьких. А чому не голосували до Чехо-Словаків? Бо переконали ся, що запроданцї поїхали віддати їх на поталу Чехо-Словакам.

Ще 1. вересня 1918 р. на угро-українськім вічу було богато сьміху з тих чесько-словацьких наймитків, але за се я напишу вже другим разом. Тепер скажу те, що цікавійше.

Браття Угро-Українцї! Длятого ми так роздвоєні, що вас мадярщили і словаччили, а нас в Галичинї полячили. Але ми не хотїли терпіти, то й скорше здобували свої права.

Ми ненавидимо Поляків (а маємо за що!) і не любимо говорити чужою мовою, а у вас сего не було: ви наломили ся на словацьку мову лїпше, ніж на свою рідну. Се стало ся з тої причини, що у вас не було кому бороти ся за своє. Ви не мали патріотів, а хоч були, то такісамі, як і ті, що пійшли „висвободити" вас до Парижа. Ви вже висвободжені красними братами, як самі знаєте, то чомуж запроданцї пійшли віддавати вас знова в неволю Словакам? Чи вони не розуміють, що Словаки не той нарід, що ви?...

Ви є потомки тогосамого народу і тоїсамої Неньки-України, що і ми, галицькі люди.

На відбувшім ся дня 1. вересня вічу говорили вам ті бесїдники, що на конвенції „Соединения" була бесїда, аби побудувати сиротинець, але назва сего сиротинця не сьміє бути нї Ruthenian, нї Ukrainian, хиба Угрорусїнї.

І говорено вам, щоби по війнї дістати до Злучених Держав русінського біскупа, але не українського.

І на тій конвенції засновано „угрорусінську раду", щоби освідомити свій нарід. І говорили вам, щобисьте всї вписались до неї ради. Але з вас анї один не вписав ся, з тої причини, що ті пани перше засновували „народну обрану" і гроші зібрали і споживкували, а за се анї людям не сказали, а теперка щось знов вимислили, аби нажиру мати. Так всї їм сказали, тим „освободителям", що пійшли угорську Україну злучити з Чехо-Словаччиною.

На гали повстав сьміх. Першим бесїдником був Юлій Гардош, а другим др. Стефан Стефанович, головний лїкар „Собранія". Др. Стефанович перше сказав публицї, аби з него не сьміяти ся підчас промови, що він буде говорити мішаною мовою, длятого, що він не розуміє по свому, хиба так трохи по словацьки, по русінськи і по українськи, бо він тут родив ся, а з Англійкою оженив ся, і до школи не ходив, але ходить до церкви, і його жінка пристала на руське, чи там українське. Але за руським, чи там українським народом буде стояти, бо-з него жиє. І потім так забув ся, що треба було чекати на него як на вічного жида. А відтак по довгій надумі завізвав, аби всї вписали ся до ради і платили по 8 центів місячно.

Отже бінгемтонські Угро-Українцї пізнали тих висвободителів і висьміяли ся з них, а ще й хотїли набити їх. І длятого всї свої голоси дали до своїх, за що їм і їх душпастирови честь і слава!

Нехай же се буде приміром всїм тим, котрі дали ся намовити до Чехо-Словаків, хоч се не означає нїчого, бо на Угорщинї мали зїзд ваші браття і одноголосно прилучили себе до своїх, до України.

Отже ви запротестуйте і відкличте ту злу роботу, на яку вас навели ті, котрі те зробили за чесько-словацькі гроші і намову.

Так менї здаєть ся, що не всї дали ся завести в блуд. Котрі не дались, нехай же теперки скликують віче разом з галицькими Українцями і протестують проти тої шкідної роботи, яку делегати будуть дїлати в Европі.

Взиваю Вас, Браття, до працї разом з галицькими і буковинськими Українцями. З Богом вперед!

Павло Поточняк.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ КОМІТЕТУ ДЛЯ НЕСЕНЯ ПОМОЧИ ЖЕРЕБКАМ, СКАЛАТСЬКОГО ПОВІТУ.

На поміч двом селам Жеребкам, скалатського повіту в Галичинї, в виді коляди зложили жертви слїдуючі добродії:

1) На руки М. Ямки, М. Соловського і К. Фуртака: Василь Бомок $10.00; Іван Жовдла, Йосиф Соловський, Катерина Ввіст і Михайло Фігурський по $5.00; Микола Жук і Яким Кирич по $2.00; Михайло Жуковський, А. Брайн, Іван Фігурський, Іван Фігурський, М. Куликова і Анна Шарко по $1.00; Григорій Томків, М. Погода, Петро Шарко, Е. Дзевал і Я. Мулярчук по 50 цнт.; Я. Олиців, Я. Баляс і С. Савицький по 25 цнт. — **Разом $43.25.**

2) На руки І. Федуна, П. Биха і А. Чайки: Яким Кий $10.00; Анастазія Салдан і Петро Бих по $5.00; Петро Олексів $3.00; Назар Баран $2.00; Іван Яве, Григорій Сарантак, Петро Мельник, Адам Хулимський, Ксенька Партика, Войтко Ляхович, Микола Баран, Тереса Федишин, Микола Гладкий, Іван Сьвінціцький, Василь Фурик, Марія Фурик, Іван Недошитко, Пилип Хома, Віктор Бих і Райс Брос по $1.00; Іван Макогін, Василь Слободян, Дмитро Бих, Данило Баран, Марія Баран, Марія Івашик, В. Бойчук, Анна Водянз і Франк Вілад по 50 цнт.; Іван Крид 25 цнт. — **Разом $45.75.**

3) На руки М. Ямки, Д. Федуна і П. Биха зложили: Франко Куш, Михайло Мандзюк і Анна Шулим по $5.00; Григорій Конюх $3.00; Петро Шайб і Петро Бартків по $2.00; Микола Кавецький, Блажко Питель, Михайло Гуцалюк, Василь Щїльник, Федір Свистун, Ожеховський, Іван Притка і Семен Сікора по $1.00. — Разом **$30.00.**

4) На руки Марії Каспрак зложили, на хрестинах у Федора Романюка: Федір Романюк $3.00; Семен Сікора, Настя Салак і Евгенія Круль по $1.00; Марія Каспрак 50 цнт.; Марія Янек і Олекса Рінник по 25 цнт. — Разом $7.00. — Катерина Назаревич зложила на руки М. Соловського $5.00. — **Разом $12.00.**

5) На руки М. Соловського і К. Фуртака зложили: Михайло Назаревич і Лев Гинда по $5.00; Іван Гинда $3.00; Іван Береза і Іван Партика по $2.00; Михайло Самборський, Іван Баляс і Лев Орнатовський по $1.00; Ілія Добрянський 50 цнт. — Разом **$20.50.**

6) Крім коляди, добровільно жертвували: Катерина Федун $20.00; Михайло Соловський, Іван Федун, Анна Чайка, Ксеня Фуртак, Дмитро Федун, Марія Каспрак і Анна Лукович по $10.00; Василь Слободян $7.00; Андрій Чайка, Василь Свистун, Кирило Гладкий, Кіндрат Чайка, Григорій Гладкий, Михайло Ямка, Данило Баран, Віктор Бих, Петро Бих, Василь Федун, Юлія Фігурська і Ілько Матіящук по $5.00; Іван Лукович (син Івана) $4.00. — **Разом $161.00.**

Збірка на покрите коштів дрібними датками **$5.25.**

ЗАГАЛЬНА СУМА ВИНОСИТЬ $317.75.

За щедрі жертви і щирі серця дякуємо всїм жертводавцям в імени всїх тих, котрі будуть потребувати сеї помочи. Ми переконали ся, що наші люди є жертволюбиві, що їм лежить на серцї добро рідного села, добро своїх родин, приятелів і знакомих. Віримо отже, що вони і на далї не забудуть на се гуманне дїло і будуть складати дальше свої обильні жертви, за що колись устно одержать слова подяки від тих, на котрих вони тепер складають ся. Наші села зруйновані і вони потребують помочи. Сю поміч мусимо дати ми, бо там є наші рідні родичі і добрі люди взагалї.

Комітет просить всїх прибути в неділю, 6. цьвітня 1919, на збори, які відбудуть ся в Народнім Домі в Ню Йорку. Початок о годині 3-тій пополудни.

Михайло Соловський, предсїдатель Комітету.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ.

(З Нюс Кроникел, Порт Артур, Канада, 24. лютого 1919).

Проповідник Я. М. Шейвер з інститута Веслей у Форт Вілліям, який через кілька років працював між мешканцями чужинецького походженя в сім місті, виголосив дуже інтересну проповідь вчера вечер в методиській церкві св. Тройцї на тему: „Воєвничі Чужинцї". Пан Шейвер сильно став в обороні чужинців, жадаючи для них справедливости на підставі британської „фейр плей" і справедливости. Він вказав на факт, що у Форт Вілліям є около чотири тисячі чужинців, з чого більша часть є Українцї. Нїмців є лише двайцять чотири, а Мадярів дуже мало, які в дїйсности є правдивими австрійськими підданими і яких треба разом з Нїмцями зачисляти до ворожих чужинців.

Що зробили Українцї у війнї.

Пан Шейвер сказав дещо про те, що Українцї зробили у війнї: як фармери на заході відкликнули ся на клич збільшеня продукції і як кілька реґіментів виїхало з сего краю, в рядах яких був великий процент Українців.

Згинули яко Канадійцї.

„Велике число Українців і Чехів сплять тепер вічним сном на полях Фляндрії і Франції яко Канадійцї, підчас коли богато других Українців перебувають дома або вертають домів з нїмецькими ранами на їх тїлї". Пан Шейвер дуже противив ся деяким методам, які принято супроти чужинців в сім краю, з тої причини, що не зроблено ріжницї між тими, які є льояльними, а тими, яких в дїйсности можна назвати ворогами або воєвничими ворогами. Після його гадки се дуже несправедливо звати загалом всїх чужинців яко клясу і кликати кождого зокрема заявляти його льояльність, заки ще позволить ся йому натїшити ся свободою сего краю. Сей принцип є нарівнї з тим, що уважаєть ся чоловіка винним злочину доти, доки не докажеть ся його невинність, замісць того, щоби в британський спосіб уважати його невинним доти, доки не докажеть ся, що він є винним.

Пан Шейвер сказав, що проблеми чужинців в Канадї не повинно бути і нїколи її не булоб, як би з початку справу трактувалось було, як треба. Він вказав на факт, що правительство видало більше гроший на оголошуваня серед Українців і других полудневих східних Европейців в цїли спроваджения їх сюди, ніж серед людий на британських островах; а як вже приїхали, то правительство мало або й нїчого не зробило, щоб подати їм належиту перспективу (образ) ріжницї між сим краєм, а тим, з якого вони вийшли.

Жиють в страху.

„Коли би ситуацію було трактовано як слїд, — сказав пан Шейвер — цїла чужинецька проблема в Канадї булаб нинї ограничена на Нїмцях і Мадярах, але в наслїдок того, що не зробилось і того, що дальше робить ся, цїлі секції чужинецького населеня у Форт Вілліям, які ненавидять Нїмців і Мадярів і бридять ся російською системою поневоленя, таксамо як і Канадійцї, жиють тепер в страху і дрожаню, щоб їх не спаковано до поїздів і не вислано до їх европейських країв".

Говорячи про закид, що чужинцї страйкували в сім краю, підчас коли Канадійцї били ся на війнї за $1.10 на день, пан Шейвер сказав, що ті люди (Українцї) нїколи не чули про страйк, поки не прийшли до сего краю. Коли їх втягнено до страйку, то причина сему була та, що між них йшли аґітатори і намовляли до страйку, підчас коли їх нїчого иншого не научувано. Та помимо того всего, заявив п. Шейвер, богато разів зневажені чужинцї не хотїли вийти на страйк. Він просив, аби мешканців чужинецького походженя трактовано справедливо, бо того вони сподївали ся, коли їх попрошено, щоб покинули свої доми в Европі, обіцюючи їм тут по 160 акрів вільної землї, яку вони уважали доброю, таксамо, як і їх малі кусники землї, на якій працювали дома.

Пан Шейвер став в обороні повернувших жовнїрів, говорячи, що край і нарід повинні так трактувати їх, аби вони не потребували робити заворушень в цїли осягненя того, на що вони заслугують.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу: "SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адмінїстрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу ____
Імя ____
Улиця ____
Почта ____

Нова адреса є:

Число відділу ____
Імя ____
Улиця ____
Почта ____

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відносній рубрицї.

НЕ ВІЙНА, А РІЗНЯ.

Проф. Бернард Пейрс дав недавно „Калгарському Геральдови" (в Канадї) інтересний опис положеня в Росії перед революцією. На початку війни його назначив уряд, аби він був сьвідком усього в російській армії і се власне робить його оповідане інтереснїйшим.

Професор найперше зачав від тих величезних страт, які Росія понесла. Числа, які звичайно оголошувало ся, каже він, не були правдиві. Се страти дійсно найбільші, які котрий край мав в сїй війні, бо виносили 8.000.000 людий. В десятьох місяцях сама Росія стратила 3,800.000 людий. Він був з третою російською армією, яка з 350.000 людий стратила 150.000. В часї, як Нїмцї проломали фронт в Галичинї, з дивізії, що числила 20.000, лишило ся 500. Корпус, який надійшов і числив 40.000 людий, протягом вісьмох днів зменьшив ся до 8.000, „бо їм казано, — як говорив сей професор — здобувати великі нїмецькі канони без артилерійної помочи".

„Вісїм днів пізнїйше, коли ті 8.000 засланяли цїлу відступаючу через ріку армію, стратили вони ще 2.000, а коли оставші 6.000 вийшли з баґнетами, то взяли 7 тисяч Нїмцїв в полон. Трохи пізнїйше їм зовсім забракло набоїв — я тодї був з ними — і знов одної ночи їх післали і вони побили дві австрійські дивізії".

Професор оповідав те все, щоби показати, яка незвичайна відвага була в російських жовнірів, однакож ворог мав богато більше канонів. В згаданім часї, коли російську лїнію проломано, Нїмцї мали 400 гармат, з того 240 великих, а 160 меньших, коли Москалї мали всього 36. „Протягом чотирох днів — каже він — страти в головній армії виносили 50 процент (половину). Та се брало ся як звичайну справу. Менї були відомі випадки зперед революції, де з компаній, що мали по 250 людий, лишало ся всього по 4 особи. Російську армію з 1914 р. до лїта 1917 р. відновлювано цїлком вісїм або десять разів".

„Російська армія не упала, — продовжав професор — доки не упали 9 і 10 армії, а ті упали, бо підупав цїлий російський загал, а не через напір Нїмцїв. На початку війни в Галичинї не було сильної артилерії проти Москалїв і Москалї легко справляли ся баґнетами. Ґраф Тіша заявив в нїмецькім парляментї 1915 року, що нїмецька армія без артилерії не зробила би нїчого, а коли робила, то тому, що тяжкої артилерії достарчали з заходу, коли Москалї не мали майже нїчого. Я знав про російські батерії в тім часї, що денно давали два, або три стріли. Я знав цїлі дивізії, що йшли під огонь шрапнелїв навіть без ґверів, а ті, що мали ґвери, не мали амуниції.

„Я бачив людий без ґверів, які чекали, щоби можна взяти ґвер від раненого. Не диво — каже професор — що один Москаль звернув ся до мене і сказав: „Не маємо зброї, а тільки жовнірські груди". „То не війна, сказав другий, то різня". Російська програна, каже він, вийшла через брак озброєня. Часом всі гармати, які були, стояли купою в однїм місци, а потім перетягали їх в друге. Коли Нїмцї про се дізнали ся, то звертали убийчий огонь в слабі сторони російської лїнії. Великі гармати притягали на милю і пів близко, а полеві гармати були майже в окопах і з них стріляли з віддалї 400 ярдів. Таке бомбардоване тривало годинами з перестанками по 5 мінут, щоби бачити, чи не будуть відповідати.

„Розумієть ся, що такі відносини спричинили хаос. Нема сумнїву, що настрій загалу, з виїмком деяких екстремістів, був проти Нїмцїв, однакож слаба сторона в тім, що російський нарід, який живе головно по селах, напливав до армії, а тут його безнастанно вибивали.

„Перед війною міністри були на половину за Нїмеччиною, а на половину за Анґлією. Цар був за нами, цариця против нас, а ті міністри, що за Нїмеччиною, робили, що могли, щоби армія не мала зброї. Чоловік, що був головою тайного російського міністерства, був нїмецьким шпигуном; він видавав всі пляни в Таненберґ. Його потім цар повісив і сказав, що він на се заслужив. Та се спричинило замішанє", сказав професор.

Говорячи про большевизм, професор сказав, що се був незначний елемент в Росії в звичайнім часї, але війна дала їм нагоду, якої чекали. Росія, сказав він, рільничий край: большевизму можна було гірше боятись в більше промислових краях ніж Росія.

ВРАЖІНЯ З ПОДОРОЖИ.

(Подає Осип Меґас, делєґат канадійських Українців на мирову конференцію в Парижи).

На корабли.

Ми виїхали з канадійського порту Ст. Джан вечером в суботу, 8. лютого, на сі-пі-ярськім корабли „Ґремпіян". Одинокими українськими пасажирами між переповненими Анґлійцями се ми, два українські делєґати на мирову конференцію в Парижи. Переважна часть анґлійських пасажирів се канадійські офіцири і вояки, вертаючі до Анґлії за своїми потребами. Се герої Канади, люди повні анґльо-саксонського ентузіязму, прикритого типічним мовчанєм про геройські подвиги канадійської армії.

На щастє я здибав ся з кількома офіцирами, колишнїми моїми товаришами з університету та учителями зі західної Канади. Щира розмова про давнї часи заповняла монотонну подорож через бурливий Атлянтійський океан. Про Україну знають тепер всї образовані Анґлійцї. Що про неї мало говорить ся, сему винна теперішна полїтична ситуація. Всї аліянти самі тепер занадто заінтересовані своїми краями і їх потребами, щоби думати про других. До Росії відносять ся всї симпатично і жалують, що її нарід попав в клїщі большевизму.

Другий і третий день подорожи був дуже бурливий. Корабель наш (11.000 тон містоти) гойдав ся мов колисочка на великанських филях океану. Се гойдане має свій фатальний вплив на нервовий устрій людини, а особливо жінки. Наслїдки сего гойданя се біль голови, ригане, загальне ослаблене. Кілька днів опісля все минає і кождий дістає дикий апетит.

В дальшім познакомленю я запізнав ся з військовими лїкарями, летунами, з британськими урядниками, які все показувались досконалими джентелменами. Менї особливо подобав ся молодий капітан Вілсон з Альберти. Він герой з війни. Скинув з повітря 10 австрійських і 4 нїмецькі лїтаки на італійськім фронтї в послїдній стадії щойно покінченої війни. Його геройство зєднало йому богато приятелїв, хотяй він сам ніяк не хоче говорити про свої подвиги. Говорять про них численні відзнаки на його грудях.

13. лютого.

Коли зібрав ся кружок офіцирів, почалась розмова знова на тему війни. Мимоходом ми зійшли до Росії та України. „Україна се має бути дуже богатий край" — зауважив мій знакомий капітан. „Так, се той богатий край на сьвіті, — сказав я — замешкалий людьми мозольної працї, людьми великого серця, великого таланту, який, на жаль, російська імперія присвоїла і все надавала йому російське пятно. Україна тепер живе однак лише надією, а се жити собі окремим, відділеним (від Росії, чи то большевицької, чи якої иншої правительственної форми управи) житєм, якого основи датують ся далеко в десятім і одинайцятім столїтю. В теперішній добі відродженя й освободженя поневолених народів Україна займає першорядне місце, помимо тайних і явних заходів Польщі і других робити закулїсові коншахти полїтичні".

15. лютого.

Лейтнант Паркин — се моя нова знакомість. Чоловік молодий, високий, плечистий і вигляд в него інтелїґентний, хотяй трохи гордий. Вмішав ся в наш гурток при столику бесїдою про теперішний большевизм. Се дало нам нагоду сейчас до нової дискусії. Нитка по нитцї і ми дійшли до самої України. Капітан Кувієр питає про більше інформацій щодо України. Коли я почав говорити про плодовитість української землї, про мінерали і другі природні богатства України, підохочений лейтнант Паркин питає мого товариша п. Петрушевича: „Чи були ви коли в Галичинї, в Бориславі, в Станиславові, у Львові? Чи чули ви коли про фірму нафтярську МкҐарві і Ко. і другі анґлійські безнесові компанії, оперуючі в галицькій Українї? Я був колись у східній Галичинї і знаю, що українські землї дуже богаті на нафту. Я сам з моєю компанією сильно був заанґажований там фінансово і до часу вибуху війни мої шери (уділи) в сїй компанії приносили менї пересічно 47 проц. дивіденди. Бажаю вам, українським делєґатам, і Українї, як найлучшого успіху у вашій місії. Я знаю ваш нарід, стикав ся з ним і хотяй я Скачмен і люблю Канаду, за яку я важив житєм своїм через чотири роки у Франції, я рівнож бажаю Українї повної независимости".

Мій старий знакомий лейтнант канадійської армії Равли завів мене поміж вояків підофіцирів. Їх касино представляло дуже оживлене житє. Типи усїх складових частий британської імперії зійшли ся тут на поговірку і товариську забаву.

Всї годять ся щодо ненависти проти Нїмця, який своїм мілїтаризмом і варварством грозив не лише британській імперії, але і цивілїзації цїлого сьвіта.

Мимоволї і я вмішав ся до дискусії. В побідї аліянтів над Нїмеччиною бачу лучшу будучність для самої Нїмеччини. Війна проти Нїмеччини викликала новий суспільний і полїтичний лад в Европі. Головною чертою сего нового ладу буде демократизм. На місце цїсарів та їх поплечників засядуть дійсні представителї народних мас.

17. лютого.

До Ліверпул приїхав наш корабель о 2-гій пополудни. Тут переглянено наші пашпорти і сказано нам, що ми можемо їхати дальше до Лондону. Вечером, дня 18. лютого, ми виїхали до Лондону. **О. М.**

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Позір! Українці! Позір!

Драматичний Співацький Кружок тов. „Українська Бесїда" в Ню Йорку відограє

В НЕДІЛЮ, 30. МАРЦЯ 1919 Р.
о годині 6-тій вечером
в концертовій гали У. Н. Дому, 217-219 Іст 6-та ул., Ню Йорк

драму в 3-ох діях зі співами і танцями А. Т. Грабини,

ПЕКЕЛЬНЕ ДІЛО
або
КРІВАВА ЗРАДА

Дірігент: **М. Корикора.**
Режісер: **П. Петрів.**

ОСОБИ:

Грицько Яворенко, заможний козак ....Ю. Квасницький
Олена, його жінка....А. Ольшевська
Галя, їх дочка..........Е. Корнатова
Петро Григорович Кудрявський, волосний писар ....С. Кодра
Панас Ігнатович Курочка, учитель церковно-приходської школи ... .І. Драґан
Нечипір, мужик..............М. Крупка
Степан, мужик ....В. Филипчук
Кручена, жінка небогатого панка.. ....А. Кушнїр
Верчена, жінка небогатого панка.. ....М. Татаринська
Терешко, сторож Кручених........ ....С. Мостовий
Соцький ....К. Добрянський
Каленюк, письмоводитель станового ....В. Лавришко
1ша дружка ....А. Шутак
2-га дружка ....А. Андрухів
Гості, хлопці і дівчата.

Вступ з гетчеком: 75 і 50 цнт. від особи.

Українське Громадянство! Знова виступимо на сценї перед вами. Знова дамо вам корм душевний, в новій штуці. Нашим бажанем і цїлию є праця для рідної сцени. Змаганя наші високі, одначе ви мусите нас піддержати так матеріяльно як і морально на шляху нами вибранім. Без вашої помочи останемо як той жовнїр без амуніції, виставлений на напади ворожих військ. — Приходіть громадно.

36-37 **Виділ тов. Українська Бесїда**

Росія і народи в її давних границях під большевицьким царством загибають з голоду, нужди і руїни, а европейський дипльомат на ратунок для них подає їм свою політику.

— Їдж, каже, се правдива пожива!

Але народи давної Росії політикою европейського дипльомата не наситять ся. Вони спитають ся його, чи він вже забув, хто найбільші жертви у війнї поніс. Чи не були то народи Росії? І чи їм не належить ся якась лїпша поміч нїж пропонована дискусія політична на Княжих островах.

НЕЛЮДСЬКЕ ПОВЕДЕНЄ З СИРОТАМИ.

В Атлянтї, Ґа., посаджено паню Наомі В. Кемпбел до вязниці за звірське обходжене з дїтьми, яких вона мала в своїм сиротинци в Коб. Хоч вона каже, що є невинна, то тимчасом суд присяглих веде слідство.

Головним сьвідком проти сеї жінки є Анна Медеріт, 44-лїтна женщина, нанята доглядачка сього заведеня, яка заявила, що Кемпбел не могла би гірше обходити ся з песятами.

Доглядачка богато розказує про злочини, яких допускано ся в сїм сиротинци, званім Ундерномінешенал Інститушен. Вона каже, що дїти мусїли вставати о годинї 4.30 рано і мусїли варити, доїти корови і робити другі роботи коло дому. Дївчата і малі дїти, як ся жінка оповідає, мусїли різати дрова і робити иншу ручну роботу.

Дїти працювали цїлий день, казала вона, а школи для них не було жадної. Їх задачею було цїлий день працювати.

Сусїди, як також дехто другий з її сиротинця, кажуть, що вона драпала дїти шпильками від волося і посипала рани червоним перцем. Натирала тїло качаном з кукурузи, а коли натерла досить, тодї давала на те місце терпентини і йодини, та богато ще подібного виробляла.

Зворушуючу історію оповідає про властительку сиротинця 5-лїтна дитина, Селї Клейтон, яка була в сиротинци. Вона казала, що Кемпбел драпала її шпилькою від волося, аж доки не зачала течи кров, і тодї налила терпентини і йодини на рану. Кларенс Ранкін, 6-лїтний хлопець, оповідає, що Кемпбел била його так, що він був чорний і синий, а потім сипала сіль там, де кров виступала.

Та вже найтяжшим закидом проти Кемпбелової перед судом присяглих буде оповідане 12-лїтного хлопця, Ральфа Флоренса. Він говорить, що його так бито, що аж кров текла і що Кемпбелова сипала сіль на його рани, а тодї післала його на поле, що належить до сиротинця, щоби викопував пеньки, а дївчину з тогож сиротинця поставила з патиком, аби його пильнувала, наказавши, щоби його била, колиб він не хотів робити.

„Тому, що я слїдуючої недїлї пійшов до недїльної школи в діравій панчосї, казав хлопець, Кембелова натерла мене всюди качаном з кукурузи і тодї натерла терпетиною, солию і перцем".

Мей Гозей, 13 лїт; Кері Бел Бейтман, 12 лїт; Марджорі Флоренс, 5 лїт і другі малі дїти з того сиротинця оповідають подібне, як оповідав Флоренс. Вони кажуть, що Кемпбелова силувала їх, аби й вони помагали їй робити ті її злочини, та карати дїти, як було приміром при битю Марджорі Флоренс, сестри Ральфа Флоренса.

Кажуть, що Марджорі була ще замала, отже не знала, як обходити ся, щоби не зачорнити убраня, а коли Кемпбелова побачила, що убране поплямлене, закликала дївчину до кари. Дїти говорять, що Кемпбелова примусила кількоро з них, аби вони піднесли малу дївчину і махали нею то вперед то назад, притулюючи до горячих штаб отвореної печи, аж доки дївчина не попекла ся в кількох місцях і не зімлїла з болю і страху.

Здаєть ся, що найінтереснїйшою буде історія, яку перед судом присяглих розказують про Марію Клейтон, як її купали в зимній як лїд водї. Марія Клейтон має лише два роки, а оповідають, що властителька сиротинця купала її в зимній як лїд водї і натирала уста милом і хініною.

Приказ арештованя Кемпбелової видано після того, як Р. Д. і Й. Г. Веб, мешканцї з Маріетти, оповіли, як їх спровадило до того сиротинця те, що вибігла з сиротинця дївчина і хотїла спинити стріткару, що їздить від міста до міста, та просила їх, аби прийшли до сиротинця, де другу дївчину немилосерно тепер бють і щоби сьому перешкодити.

КЛІВЛЕНД, О.

Позір Українці з Клівленд і околиці! Позір!

Драм. Кружок „Вільної України" відограє

В НЕДІЛЮ, 6. ЦЬВІТНЯ 1919
в гали Кореня, 2335 Вест 11. ул.

театральне представлене

УБИЙНИКИ

мельодрама в 5. діях а 11. відслонах.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Гарасим Дерун, війт..п. І. Галицький
Гаська, його жена......п. Ю. Макар
Грицько, їх син..........п. М. Ярема
Василь, їх приймак....п. Й. Купчевич
Яким Багрій, заможний господар, Н.Н.
Настя, його жена......п. К. Галицька
Марійка, їх дочка..п. Б. Гречковська
Лесь, парубок....п. О. Гречковський
Семко і Іван, вартівники.......... ....п. М. Лисий і Н. Н.
Гершко, коршмар....................Н. Н.
Панько Притуло, сельський дідусь ....п. Й. Новіцький
Судія, лїкар, жандарм, судовий секретар, сьвященик, кат, гайдуки, свахи, дружки і весільний староста.

Річ дїєть ся на Поділю в Галичині.

Режісер: **п. Т. Купчевич.**

Вступ: І-ряднї 75 ц.; ІІ-ряднї 50 ц.; ІІІ-ряднї 35 ц. (Вор-текс не буде ся стягати). Місця будуть нумеровані.

Початок точно о год. 7.30 вечером.

Дорогі Братя! Сей кружок вже виступає пораз третий сеї зими з представленем, перше відограв „Украдене Щасте" на закупно українських книжок в англійській мові, друге „Блудний Син" на Фонд для оборони Галичини, а тепер відограє „Убийники", з якого дохід призначений на бідні сироти в Філядельфії. Тож братя Українці, най не буде жадного поміж нами, щоби опустив представлене, бо своєю розривкою поможемо бідним сиротам, котрі руки простягають, а до кого як не до нас? Тож ще раз відзиваємось: прийдіть всі як один, а причинимо ся неодній сироті сльозу втерти. Бо як знаєте, що інфлюенца много відорвала дітий від батьків і материй. Тож не даймо їм пропадати. Бо як ми не поратуємо, то чужі певно нї. Розвеселїм їх, най вони знають, що ми памятаємо о них, що нам на стілько стане сил, щоб не дати українським дітям пропадати.

37-39 **КОМІТЕТ.**

ГЕРОЙСЬКІ ЖЕРТВИ НАУКИ.

Наука мала богато геройських мучеників.

Можна оповідати без кінця про людий ріжних народів, які посьвячували своє жите, розсліджуючи страшні і незнані слабости. Жовта пропасниця, сонниця, плямистий тиф і холера мали свої жертви.

Рак від примінів X (екс).

Богато вчених робили проби з недавно винайденими промінями Рентґена (проміні „X") і деякі з них потратили жите. Однакож, хотяй бути при таких пробах дуже небезпечно, то всеж люди посьвячують своє жите для тих досьвідів.

Одним з таких героїв науки є др. И. Ф. Гал-Едвардс.

Будучи одним з тих, що лише зачинали уживати промінів Рентґена і не знаючи, що оператор мусить хоронити себе, він спричинив собі дуже болючу слабість, яку називають рентґенівською слабостию шкіри. Лишаї зачали показувати ся на його руках і раменах, а дальше повстав рак шкіри, спричиняючи невисказані болї. І щось страшного бачить ся в його відклику до лікарського сьвіта, щоби дали йому пораду, як позбути ся терпіня. Отже опісля треба було відтяти йому руки. В 1908 році тому славному бірмінґгамському лікареви призначили горожанську пенсію 600 долярів, признаючи тим прислугу, яку зробив він медицині і хірурґії промінями Рентґена.

Фотографоване промінями X.

Др. Гал-Едвардс є власне тим, котрий робив проби з промінями Рентґена, винайденими німецьким ученим, при помочи яких можна одержати фотографію дуже тоненьких тіл, так як картка паперу, листок, або тіло комашки.

Написано кілька рядків на звичайній картці паперу звичайним чорнилом і не складаючи в двоє, вложено в коверту і заліплено. Його фотографовано промінями Рентґена. І на кліші можна було легко прочитати слова, що були написані на папери.

Все вийшло так добре, що навіть такі подробиці, як ґума на коверті та краї паперу, були видні.

Промінів Рентґена (промінів X) уживають також до фотографованя внутрішної будови цьвітів, розложеня зерен в стручку, ба ніжних ліній при творенію листка. Коли глядіти способом стереоскопу, то видно кожду подробицю дуже виразно.

Між многими жертвами шкірної хороби, спричиненої промінями Рентґена, є Кляренс Делли, головний помічник Томи Едісона. Делли, коли робив проби з промінями Рентґена, набрав ся слабости, яку спричиняють сї проміні. З початку їх занедбано, а пізнійше вони стали причиною смерти, по семи літах мук. Все волосє на його голові і твари повипадало; рак повстав на його лївім рамени, а хотяй протягом часу вирізано около двіста кусочків шкіри з других частий його тіла, щоби залатати рану рака, то таки слабість не припинила ся.

Відтято його руки і він умер в осени 1904 р.

Иншою жертвою подібного був др. Віґель з Рочестер, в нюйорськім стейті, а між другими, що лишили ся калїками на ціле жите, яко жертви наукових дослідів промінів X для загального добра, є др. Кирило Лїстер в Лондонї і др. Єлисавета Ашзайм.

Та подібні випадки в будучности мабуть не будуть мати місця, бо тепер винайдено окремий закамарок з заслонами з оловляного скла, який охороняє хірурґів-лікарів і доглядачок тоді, коли уживають промінів Рентґена при лїченю людий.

БРИТІЙСЬКІ КОРОННІ КЛЕЙНОДИ ВАРТОСТИ 30 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

Коронні клейноди Анґлії вернулись домів. Найвеличавійші дорогоцінні камінї — коли виключить ся певні меньше-більше таємничі збірки в палатах індійських володїтелїв — камінї, яких вартість оцінюеть ся скромно на 30,000.000 долярів, тепер знова дальше спочивають в „Твердинї Лондону", де їх держано через близко 600 літ, аж доки небезпека німецького наїзду цепелїнами не спричинила їх усуненя до камінного сховку в замку Віндсор, 25 миль від Лондону. Недавно тому їх уміщено в паперові пуделка та привезено до твердинї в рівнож незамітнім автомобілю під ескортою чотирох військових людий в „простих убранях". Читаючи про сю безпечну і тиху перевізку, „червоні" сьвіта і инші рабівники мусїли нарікати, що їх про се не повідомлено.

Між клейнодами анґлійської корони знаходять ся чотири сьвітової слави дорогоцінні камінї. Перший з них є Ког-і-нор, який є перський, а назва його значить „Гора сьвітла". Сей величавий діямант важить 108.91 каратів, і його дали в дарунку королевій Вікторії в 1849 р. з нагоди анексії Пунджабу. Мимоходом треба згадати, що після говореня сей камінь має приносити нещасте властителеви, одначе королева Вікторія була відважна супроти сього страху — і котранебудь женщина зробила би подібно.

Тімур Рубін, найбільший в цїлім сьвітї, також подарували королевій Вікторії. В часах монгольської імперії сей камінь був знаний яко „Поклін сьвіта"; він важить трошки більше ніж 352 карати. Про нього знають ще від 1398 р., а цінили посїдане його богато східних королів, з котрих один сказав: „Так довго, як довго буде король, сей клейнод буде його". Так як і Ког-і-нор, він попав ся в анґлійські руки при анексії Пунджабу.

Підчас коронації анґлійського короля Юрія він носив два клейноди більше вартісні, ніж коли носив якийнебудь другий монарх. Вони звуть ся „Зорями Африки"; більша „Зоря" має бути найбільшим діямантом у сьвітї і важить 516 і пів каратів. Меньша „Зоря" важить понад 309 каратів і ясніє з королївської корони.

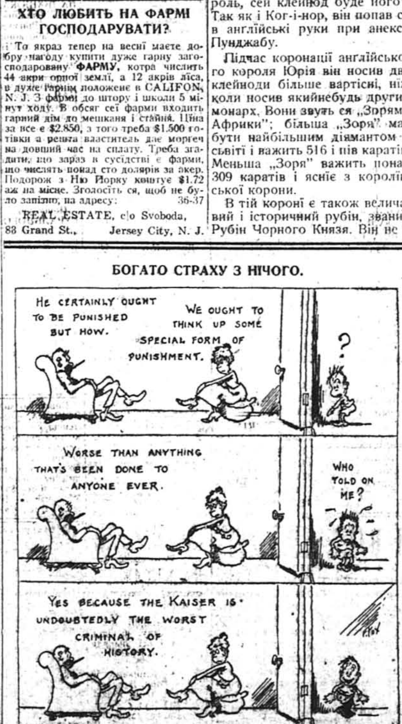
В тій коронї є також величавий і історичний рубін, званий Рубін Чорного Князя. Він не є меньше червоним як традиція трагедії і зради, в якій він колись грав ролю. В 1356 р. його носив в турбанї Абу Сайд, червоний король Ґранади, яко почесний гість на бенкетї, на який його запросив Педро Грізний, король Кастилії і Андалюзії. Тої ночи банда „духів" фехтовальчиків, на чолї самого Педра поконала сторожу, яка стояла довкола апартаменту, в котрім спочивав Абу Сайд, та закололи на смерть Червоного Короля і украли його рубін, не звертаючи уваги на [illegible] слова умираючого: „Нужденний чоловіче! Що за гарний дух трактувати короля, який тобі звірив ся!" Пізнійше Педро подарував той камінь Едвардови, анґлійському Чорному Князеви, за військову поміч.

3.093 діяманти в коронї.

В анґлійській великій збірцї є богато инших прекрасних клейнодів, до якої сотками літ докладано нові. В імперіяльній коронї знаходить ся 3.093 діямантів і дорогоцінних камінів, крім рубіну Чорного Князя і „Зорі Африки".

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

БОГАТО СТРАХУ З НІЧОГО.

I-ший образок (з гори).

Батько: Певна річ, що його треба покарати, але як?

Мати: Ми мусимо обдумати якусь специяльну форму кари.

(Малий Джані, підслухуючи під дверми, набрав ся страху і мало не зімлїв, як почув про ту специяльну кару).

II-гий образок.

Батько: Ми мусимо обдумати якусь таку кару, якої ще ніхто не зазнав.

Мати думає.

(А на малого Джані поти виступили. „Хтось їм мус[illegible]" — гадає він — „але хто" і вже думає, як би втікати сьвітами перед карою).

III-тий образок.

Мама ще не видумала кари, а батько каже:

— Так, дїйсно, кара мусить бути найострійша, бо той кайзер то найстрашнійший злочинець в історії.

(Як малий Джані почув слово „кайзер", то з радости не знав, чи стоїть на землї, чи на мори, чи на хмарі лїтає і ціґар курить. „То все те скропить ся на кайзері!" — сказав він до себе — „то видко вони не знають, що я взяв яйця з шопи і купив за них папіросів!"...)

А з того є наука для малих Джанів, аби не крали яєць і не підслухували, що родичі говорять. Як не будуть красти яєць, то не будуть мати страху і навіть їм на гадку не прийде підслухувати, як там стоїть політика з їх папіросами.

ЯК ВИГЛЯДАЄ УПРАВА РОСІЇ.

В „Нейшен" є перевід нової російської конституції, яка висьвітлює відносини, що панують під правлїнем Леніна і Троцького. Ось деякі виривки з тої конституції:

Російська соціялістична федеративна советська република уважає працю обовязком кождого горожанина републики і оголошує за свій клич: „Хто не працює, той не повинен їсти".

Герб російської соціялістичної федеративної републики складаєть ся з червоного підкладу, на якім уміщена золота коса і моло.. (навхрест, ручками на діл), довкола промінї сонця, а також окружені вінцем, а дальше золоті слова: „Робітники сьвіта, єднайте ся!"

Прапор торговельний, прапор морської і сухопутної армії Російської Соціялістичної Советської Републики є червоний, на якого лївім розї (на горі коло дручка) золотими буквами виписано Р. С. Ф. С. Р. або напись: Російська Соціялїстична Федеративна Советська Република.

Всеросійський Центральний Виконавчий Комітет є найвисшим законодатним, виконавчим і контролюючим орґаном Російської Соціялїстичної Федеративної Советської Републики.

Всеросійський Центральний Виконавчий Комітет провадить загально діяльність робітничого і селянського уряду і всїх орґанів советської власти в краю і він вирівнює і управильнює роботу советських інституцій і постанови всеросійських конґресів і центральних орґанів советської власти.

Щоби працюючим дати повну свободу сумлїня, церква має бути відділена від держави, а школа від церкви і кождому вільно голосити релїґію чи протирелїґійність.

Слїдуючі особи не мають права голосу, анї не можуть бути вибрані до нїчого, хоч би вони належали до висше вичислених катеґорій:

а) Особи, які наймають собі робітників, аби так збільшити свої доходи.

б) Особи, які без праці мають дохід, як процент від капіталу, дохід з майна і т. п.

в) Приватні купці та купецькі аґенти.

г) Монахи і духовні всїх церков.

ґ) Аґенти і всї, що були на службі давної полїції, жандармського копусу й охрани (тайної царської служби), а таксамо члени давної пануючої родини.

д) Особи, яких правно признано умово слабими, а також всїх, що є під доглядом.

В цїли переведеня землї на власність народу знесено приватну власність землї і всю землю признано державною власностию і має бути подїлена поміж рільників, без якоїнебудь винагороди давних властителїв, о скільки хто буде її управляти.

Всї лїси, богатства землї і вода, з якої може бути публична користь; всї знаряди праці, живі чи мертві, пробні форми і рільничі підприємства мають бути державною власностию.

ЧЕРЕВИКИ В ДАВНИНІ.

Нинїшні чоботи чи черевики зачали ся лише від 1633 р.

В девятім і десятім столїтю найбільші князї в Европі мали деревляні черевики. За пановання Вілїяма Руфуса в Анґлїї в одинайцятім столїтю великий князь Роберт Рогатий носив черевики з острими носами, випхані термітем і закінчені як роги.

Старинні Римляни мали два роди черевиків: „солея", або сандал, який закривав підошву ноги і який носили в дома, або в товаристві, і „кульсеус", який покривав цїлу ногу і в якім ходили, коли в тодзї виходили подальше.

Грецькі черевики були такі, що закривали литки до половини. Черевики в Жидів робили ся з шкіри, полотна, рогожі, або вовни; жовнїрські черевики були звичайно мосяжні або зелїзні. За панованя Ришарда II. черевики були такі непозумно довгі, що треба було привязувати до колїна ланцушками, часом зробленими з золота і срібла.

В 1463 р. анґлїйський парлямент заняв ся справою обуви і видав закон, який заборонив черевики з цьвяхами понад два цалї довгими.

ЖЕРТВИ НА УКР. СИРОТИНЕЦЬ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

(надіслані до адм. „Свободи").

1) **Джерзи Сіти, Н. Дж.** Ігнатій Гаврилюк $1.00

2) **Джемейка, Н. Й.** Іван Париляк прислав збірку від слїдуючих осіб: І. Париляк $5.00; Pichel & Shwab $2.00; Стефан Бовейко $2.00; Mrs. L. Cheir $1.00. — Разом $10.00

3) **Олїен, Н. Й.** І. Підскальний прислав дар від місцевої читальнї. .$4.90

ЗАГАЛЬНА СУМА $15.90.

Повисше виказану квоту відсилаємо рівночасно до Заряду Сиротинця в Філядельфії.

Адмінїстрація „Свободи".

З ХІНСЬКИХ ПОЕЗІЙ.

ВЕСНА.

Понад річкою блукаю,
Верба в листє одягаєсь,
Ударі весла вчуваю,
Ось човен сюди зближаєсь.
А на небі гори-хмари,
Бачу мури, бачу вежі,
Всюди втїха, всюди чари...
Деж їх почин? Де їх межі?
І так місяції минають
І лишають ся за мною
І лїта геть утїкають
І скривають ся за тьмою.
А за ними летить думка —
Доганяє — чиж дожене?
О, весно моя прекрасна,
Чи прийдеш ти ще до мене?

ЛІТО.

Дощ не падає. І хмара
Не пливе вже з того боку,
І на землю я ступаю,
На дзвенячую опоку.
Та прегарні цьвіти вітер
Леген чутно, як колише,
І потік здовж долинами
Таємничі взори пише.
Сад прибрав ся виноградом,
Кожде поле просо вкрило,
І пшениця тут же спіє,
Де не глянеш — всюди мило.
Тож не дармо так весело,
Так легенько в моїй груди,
Ох, вжеж певно тая хвиля,
До віку ся не забуде.

ОСІНЬ.

Ось вже іней бєлїє.
А вода у річці чиста.
Місяць не зійшов, лиш зорі
Сяють в небі, мов намиста.
І за річкою в віконци
У хатині лямпа сяє...
Все щось сумно. Мов на душу
Важкий камінь налягає,
І менї стає щось жалко,
Того лїта що минуло.
Того щастя, що пропало.
Того листя, що втонуло.
І човен пливе не швидко...
Ось зими вже лиш не видко.

ЗИМА.

В зимній я живу долині
І в самотній. Кругом мене
Все якесь не те, що було,
А понуре і студене.
Жінка днями щось воркоче,
Син мов стратив всю охоту,
І нїхто вже як давнїйше
Не бере ся за роботу.
Так, згадав я... Трохи рижу,
То й голоду не буде.
І брудне вино купують
На борг всюди бідні люди,
І рахунок за податки
Все збільшають ся так швидко,
І збирач податків прийде,
Ось його щойно не видко.
Нї! Геть з думки всякі біди!
Краще вийду до сусїди.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь)

Інтересованих повідомляю, що мій адрес є слїдуючий:
JOHN J. ARDAN,
608 Deacon Street,
Bell Tel. 1798-R., Scranton, Pa.

Українська гр.-кат. парохія в Реймі, Па., потребує сталого ДЯКОУЧИТЕЛЯ. Голоситись можуть виключно жонаті. Услівя на місци. Голоситись лично у місцевого сьвященика, а листовно на адресу церковного писаря: А. КЛИМ, Box 26 Smoke Run, Pa. 32-37

Пошукую в важній справі **СТЕФАНА ДЗЯМУ**, з села Кростенко, повіт Добромиль, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: WASYL MIKITA, 601 Woodwall Ave., Johnstown, Pa. 35-37

Пошукую краянів, **ІВАНА ЯКОВЕНКО і ПЕТРА ЧОПІЯ**, з села Ольховиць, повіт Борщів, Галичина. Хто би про них знав або вони самі, зволять зголосити ся до: MICHAEL WOLOSZCZUK, 291 Maybury St., Detroit, Mich. 36-38

Пошукую свого брата **ГРИНЬКА ТЛУМАЦЬКО**, з села Ступки, повіт Тернопіль, Галичина. Послїдно перебував в Манчестер, Н. Г. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: ALEX TLUMACKY, 924 6th St., So. Bethlehem, Pa. 36-38

Пошукую свого шваґра **ПАНЬКА ПІГАЧ**, з села Вельдіж, повіт Долина, Галичина. Перед трома роками перебував в Кольвер, Па. Хто би про него знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: MICHAEL BIHUN, 431 W. 45th St., New York, N. Y. 36-41

Пошукую двох своїх братів, **ІВАНА і ТЕОДОРА НАЛИВАЙКО**, з села Тростїнця малого, повіт Золочів, Галичина. Перед 4-ма роками перебували в Ню Йорку, Н. Й., Хто би про них знав або вони самі, прошу зголосити ся до: PHILIP SHLYJKA, 488 Main St., Hartford, Conn. 37-39

Пошукую моєї сестри **МАРІЇ СЕМЯНИШИН**, з села Пациків, повіт Долина, Галичина. Має перебувати в Шікаго, Ілл. Хто би о нїй знав, або вона сама, прошу зголоситись на адресу: WASYL SEMIANYSHYN, 431 West 45th St., New York, N. Y. 36-38

Пошукую свою сестриницю **АННУ ПИТРАНЮК**, з Тисмениції, повіт Товмач, Галичина. Тому 5 лїт перебувала в Бруклині, Н. Й. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зголосить ся до: ANNA ANTOSHKIW, 305 Fulton Row St., Wheeling, W. Va. 37

Пошукую **МАРІЇ МИКИТИН і ІВАНА ІВАНЮКА**, з Тисмениції, пов. Товмач, Галичина. Тому 6 років перебували в Рінґвуд, Н. Й. Хто би про них знав, або вони самі, прошу зголосити ся до: NICHOLAS ANTOSHKIW, 305 Fulton Row Street, Wheeling W. Va. 37

Пошукую мого мужа **ВАСИЛЯ ГРИЦАЯ**, родом з Замістя коло Глинян, Перемишлянського повіта, котрий перед кількома місяцями виїхав до свого брата Михайла до Фол Рівер, Масс., або до Савт Бетлегем, Па., і доси не дає про себе жадного знаку житя. Хто би про него знав, або він сам, нехай напише на адресу: MICHALINE HRYCAY, c/o A. U. Exchange, 520 E. 6th St., New York, N. Y. 36-37

Пошукую свого брата **ГАВРИЛА ҐУРАЛЬНОГО**, з Плаучи великої, повіт Бережани. Перед трома роками перебував в Сиракюз, Н. Й. Хто знає його адресу або він сам зволить зголосити ся на адресу: ZACHARIJ GURALNYJ, 100 Marks Palce, New York, N. Y. 36-38

Пошукую краяна **ІВАНА ГАЛЕМБИТУ**, з села Бабухів, повіт Рогатин, Галичина. Перебуває мабуть в Шікаго, Ілл. Хто би про него знав, або він сам, нехай зголосить ся в дуже важній справі, бо його жінка Катерина поважно хора. Зголосити ся до: J. CHABURSKY, 20 Seymour Avenue, Newark, N. J. 36-38

Пошукую мого сина **НИКОЛУ МИРОНЮКА**, родом зі Стрільча, Городенського повіту, 28 лїт числячого, котрий перед 10 роками виїхав до Америки і в початках перебував в Ню Орлїнс, Ла., а пізнїйше в Кістон, Окла., і в Спрінґфілд, Масс. Хто би про него знав, нехай напише до мене а дам йому $5.00 нагороди. ДМИТРО МИРОНЮК, 1035 Clarke St., Montreal, Que., Canada. 37-39

Пошукую свого товариша **ПЕТРА СИРОТУ**, з села Поточиск, повіт Городенка, Галичина. Має перебувати в Акрон, Огайо, або в стейті Вашінґтоні. Хто би про него знав або він сам, прошу зголосити ся до: MICHAEL JAMESON, Forest Hotel, International Falls, Minn. 37-38

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА ЯРЧУКА**, з села Іванків, повіт Борщів, Галичина. Перебував в Нейшенел Фолс, Міш. Хто би про него знав або він сам, прошу зголосити ся до: STEVE YARCHUK, Box 184, Kearsarec, Mich. 34-38

Пошукую своїх шваґрів: **ІЛЬКА ПЕТРИКА** з Дрогобицького повіту, перед двома роками перебував в Честер, Па., і **ФРЕНКА СТАНЕЦЬКОГО**, з Городенки, торік перебував в Ню Йорку. Хто би про них знав або вони самі, зволять зголосити ся на адресу: JOS. RAWLUK, P. O. Box 65, Tams, W. Va. 34-38

ПОТРЕБА ФАХОВОГО БУЧЕРА, мусить уміти по анґлїйськи і українськи. Добра платня. Лише фахові най голосять ся до: PAUL PAWLYK, 342 St. Paul Ave., Jersey City, N. J. 37-39

ФАРМА 166 АКРОВА, много будинків господарських, 12 коров, 6 ялівок 3 коні, 4 безроги, 18 овець, кури, 160 бушлїв картофель, 200 бушлїв вівса богато сїна, всякі знаряди, 117 родин українських і польських. Ціна за всьо $5.000, вплата половина. Маю ще 50 инших фарм. 33-37

M. MOSZCZYNSKI,
138 North Ave., Owego, N. Y.

КУПУЙ ТЕПЕР, ДЕШЕВО!

Дім, фарму, льоти. Готівкою або за доляра тижнево. Околиця подобаєсь тобі, РУЧИМО. Працю одержиш. Прийдь переконатись, або пиши до: LINCOLN COMPANY, 309 Broadway, Suite 210, New York City. Аґентів потребуємо всюда. 33-44

HELP WANTED MALE

ПОТРЕБА МУЩИН

ПОТРЕБА мущин, понад 16-лїтних, до сталої роботи, гарна і здорова околиця, новітна фабрика, добра платня. Голоситись до: AMERICAN MUSICAL SUPPLY CO., 451 Communipaw Ave., Jersey City, N. J. 36—

HELP WANTED FEMALE

ПОТРЕБА ЖЕНЩИН

ПОТРЕБА дївчат, понад 16-лїтних, до сталої роботи, гарна і здорова околиця, новітна фабрика, добра платня. Голоситись до: AMERICAN MUSICAL SUPPLY CO., 451 Communipaw Ave., Jersey City, N. J. 36—

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Новий проект про іміґрацію.

Оповіщено, що іміґраційна комісія у Вашінґтоні виготовила новий проект про іміґрацію, який предложить слідуючій сесії парляменту. Новий проект говорить, що правительство має держати точний рекорд чужинців, котрі жиють тепер у Злучених Державах або котрі схочуть жити тут. Чужинці будуть могли перебувати тут лише тимчасово або якийсь час для випробуваня характеру. Коротко кажучи, новий проект говорить, аби реґіструвати чужинців кождих чотири роки. Рівночасно кождий чужинець, котрий переїзджає з одного округа в другий, має про се повідомити іміґраційні власти. Щоби бути безпечним, кождий чужинець має зложити за себе відповідну грошеву запоруку. Сї гроші вложить ся до почтової щадниці і видасть ся чужинцеви аж тоді, коли власть переконаєть ся, що сей чужинець не є шкідливий для сього краю і держави та може спокійно тут проживати. Кажуть, що такий новий закон здержав би о 4% більше іміґрантів ніж дотеперішний.

Річні збори У. Н. Громади в Ню Йорку.

Минувшого четверга (27. марта) в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку відбули ся річні збори місцевої Української Народної Громади, яка гуртує в собі всї українські товариства в Ню Йорку. В нарадах взяли участь делеґати 26 товариств, в числї около 100 осіб. Зборами проводив о. Микола Підгорецький. Відчитано річний звіт фінансовий, змінено або додано статут після чартеру і вибрано або дібрано членів головного уряду. Після чартеру кождого року зміняєть ся або потверджуєть ся одного члена екзекутиви та вибираєть ся нову контрольну комісію. В сїм році вийшов був реченець урядованя касієра, Ів. Гаврилка, котрого потверджено наново. Значить весь уряд остав так, як в минувшім році: Петро Задорецький, предсїдатель; П. Вільховий, заст. предс.; Іван Добрянський, секретар фінансовий; Дмитро Шагай, секретар рекордовий; Н. Гаврилко, касієр. Додатково вибрано о. М. Підгорецького, яко заслуженого діяча української кольонії, почесним деректором, в роді дорадника екзекутиви. Контрольну комісію вибрано цїлком нову: Юліян Павчак, Михайло Соловський, і п. Ференчак. — Збори рішили оснувати при Громаді театр, який доси істнував провізорично під управою п. С. Комишевацького. Постановлено, що кождої суботи і неділї сей театр має грати представленя в користь свою, значить Громади, або в користь котрогонебудь товариства, приналежного до Громади. Кождого четверга театр має устроїти якусь забаву з водевілями, монольоґами, промовами, відчитами, танцями і т. п. Для инших сторін остають ся вільними до нанятя салї отсї днї: понеділок, вівторок, середа і пятниця. — Наради покінчено пізно в ночи.

Кампанія проти тютюну.

В Ню Йорку в сих днях зорґанізовано товариство для боротьби проти тютюну. В члени сього товариства вписало ся богато визначних осіб, много учених професорів, лікарів і суспільних діячів. Федеральний комісар просьвіти, Клакстон, є почесним президентом сього товариства. При товаристві, яке маєть ся заняти виключно переведенем кампанії проти уживаня тютюну, зорґанізовано спеціяльний комітет, який має розслідити вплив тютюну на одиницю і суспільність. До сього комітету війшло кілька осіб, котрі належали до комітету для подібного розслідженя впливу алькоголю на чоловіка і нарід. „Ми будемо послугувати ся в кампанії такою методою, якою ми побороли алькоголь — заявив один член товариства. — Ми постараємо ся науково розслідити всьо, що відносить ся до тютюну, і тоді представимо народови всі факти, нехай він судить сам, що має з тим робити".

Бріджпорт проти большевизму.

Міська рада в Бріджпорт, Коннетікот, ухвалила завести в місті як найострійшу контролю над людьми, котрі пропаґують большевизм. Ухвалено отже, що кожда особа, котра буде словно чи письменно похваляти большевизм, підлягає гривні 100 долярів і 6-місячному арештови.

Молоко потаніє.

Спілка нюйорських молочарників, яка доставляє молоко в Ню Йорку і околици, оповістила, що з днем 1-го цьвітня молоко потаніє о одного цента на кварті.

Дебс жадає переслуханя.

Евген Дебс, провідник лївиці в американській соціялістичній партії, засуджений на десять літ тюрми, вніс поновний відклик до федерального найвисшого суду, домагаючись нового переслуханя. Він каже, що судії не дали йому змоги оправдати ся підчас розправи із закинених провин.

Побитий поліцаями в Лоренс, Массачусетс.

Поліцаї в Лоренс, Масс., побили 38-літного Клима Гуменюка, котрий мешкає під ч. 25 Оксфорд улиці. Гуменюк має жінку і дитину; він тепер страйкує. Повертаючи з міста домів, він стрінув на розі Френклін і Веллей улиць чотири женщин і став з ними говорити. В тім надійшов поліцай, зблизив ся до Гуменюка, витягнув револьвер і під грозою казав йому підняти камінь з землї, який лежав біля нього. Гуменюк, не хотів підняти. Нараз зявив ся другий поліцай і, постоявши хвилинку, розлютив ся на Гуменюка і вдарив його сильно в твар. Гуменюк однак не повалив ся до землї. Поліцай вдарив його другий раз і Гуменюк впав непритомний на землю. Його забрано на поліційну стацію, де, кажуть, йому мали дати ще кілька ударів рукою. Поліційний судія покарав його гривною 20 долярів. Гуменюк не приняв засуду і його випущено під кавцією 100 долярів.

Новий страйк в Пасейку.

Щойно полагоджений страйк ткацьких робітників в Пасейку, Н. Дж., вибух знова. Робітники, котрі працювали лише два дні, застрайкували в числї 12.000. Страйк поширив ся на всї фабрики. Місцева фабрика „Мангатан Робер Компани" згодила ся добровільно на 48 годин праці тижнево. Крім того заряд піддав робітникам під голосоване, чи вони хочуть покінчити сї години в пятьох чи в шістьох днях. Робітники переголосували пять днів.

Філядельфія хоче більшої автономії.

Спеціяльний законодатний комітет, вибраний міською радою у Філядельфії, Пенсильванія, відніс ся до пенсильванійського сойму з домаганем надати Філядельфії більшу автономію ніж вона має доси.

Посувайте вказівки на годинику.

Тому, що парлямент не уневажнив закона про щаджене денного сьвітла, ухваленого минувшого року, правительство видало розпорядженє, аби в ночи з суботи на неділю, 30. марта, посунути вказівку на годиннику о одну годину вперед. Се мусить кождий зробити.

Пенсильванія буде оподатковувати уголь.

Др. Норт, котрий є послом з Честер до пенсильванійського сойму, вніс проект стейтового оподаткованя угля. Податок має виносити 1% від угля, яке видобуваєть ся або продаєть ся в Пенсильванії. Стейт Пенсильванія має трохи довгу і в той спосіб хоче його бодай вчасти позбути ся.

Продукція дерева в 1918 році.

Федеральна комісія лїсова обчисляє, що в 1918 р. у Злуч. Державах випродукувано 32.760,000.000 стіп дерева. Продукція є о 3 міліярди 240 мілїонів стіп меньша ніж в 1917 році; бо полудневі і східні стейти дали меньше дерева ніж в 1917 році.

Прогібіція в Массачусетс.

Ґубернатор стейту Массачусетс підписав ухвалу, на основі котрої в стейті Массачусетс вільно буде по дни 1-го липня 1919 року виробляти пиво, вино і инші напитки, але лише в силї 1% алькоголю. Напитки, які занимали би в собі більше ніж 1% алькоголю, є заборонені.

42 місяці арешту за крадіж 1 цента.

Йосиф Карсак, 22-літний хлопець, мешкаючий під ч. 112 Іст Другої улиці, Мангатан, Ню Йорк, дістав 42 місяці арешту за се, що украв від дївчини ручний пулярес, в якім находив ся лише один цент. Його розуміє ть ся покарано не за крадіж одного цента, але за сам акт.

Кооперація доставців поживи в західнім Ню Йорку.

Дрібні доставці споживних артикулів в Бофало і околици зорґанізували кооперативну спілку, яка буде контролювати всїх дрібних доставців поживи у західній части нюйорського стейту. Се кооперативне тїло створено для боротьби з тростами, які доси контролювали всїх дрібнійших доставців. Доси до спілки приступило 12 доставців. Вони кажуть, що, купуючи спільно поживу від тростів, вони зможуть продавати її покупцям за далеко низшу ціну ніж доси.

93-літний говорить про любов.

Капітан Йосиф Кросман, 93-літний старець в Норвок, Коннетікот, каже, що любов є щось найдорозше в сьвіті. Він вже є 70 літ жонатий і жиє доси з своєю першою жінкою, з котрою оженив ся 25. марта 1849 року. В 70-літну річницю свого одруженя він говорив про любов отсе: „Цїлуй богато і май родину, бо се любов. Вона кріпшає все більше з кождим роком, коли чоловік зближаєть ся до старости. Любов — се так, як старе вино. Я нинї люблю свою жінку 70 разів більше ніж в хвили, коли я женив ся. Нинїшний сьвіт не знає, як любити. Сучасні люди роздрібнюють любов з року на рік, замісць помножувати її, а сьому винуваті суди і адвокати". — Коли його поспитано, чи він колинебудь в житю сварив ся зі своєю жінкою, він сказав: „Сварка? — Гай, гай, вона лучала ся між нами сотки разів. Сварка в родині не є нїщо злого. Се так, як буря. Буря приходить, коли температура є дуже горяча. В той час є богато свинства. Але коли перейде буря, вона змете всьо непотрібне, вичистить повітре, а нам оставить сьвіжий і здоровий воздух. Перед сваркою чоловік носить в собі богато клопотів, але в часї сварки він викине їх геть з себе і відтак починає думати здоровим розумом". — На запит, що після нього є найсильнійшим звеном родинного житя, він відповів: „Дїти! Вони є найсильнійшим чинником родинного щастя і чим більше їх є, тим більше родичі чують ся щасливими". — Кросман, як сказано висше, числить тепер 93 роки житя, а його жінка 87. Він чуєть ся ще досить здоровим, лише жінка від якогось часу трохи нездужає.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Богато дївчат в Европі не можуть віддати ся задля браку мущин.

Брак нежонатих мущин в Европі в порівнаню з надвишкою женщин на відданю, робить повоєнне питане труднїйшим до розвязки. Справа ся прибирає з кождим днем чимраз то більше заінтересоване, головно в Анґлії, де, як обчислено, є більше ніж півтора міліона женщин, котрі ніколи не віддадуть ся. В сїй справі піддають богато пропозиций. Між иншими є домаганє, щоби змобілїзувати усїх кавалерів до женитьби, а колиб вони не хотїли женити ся, аби платили податок від свого кавалерства в сей тяжкий час. Деякі згадують, що Соломон умів розвязати такесаме питане, і хоч говорять, що многоженство є одинокою розвязкою, то все таки заявляють, що ніхто, а особливо женщини, ніколи не згодять ся на многоженство. Декотрі з добре знаних женщин заявляють, що брак мущин буде мати великий вплив на добрий вибір материй.

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Населенє Македонії.

Населенє Македонії, якої домагають ся для себе і Болгари і Греки і Серби, представляєть ся в цифрах так: Болгари 1,136.000; Альбанці 661.000; Турки 473.000; Греки 332.000; Серби 210.000; Волохи 183.000; Цигани 69.000. — Разом 3,084.000.

Кавкаський вулькан вибухає.

Гора Ельбруц, найвисший шпиль на Кавказї, високий на 18.500 стіп, починає викидати з себе горячу лаву, як се доносять часописи з Ростова над Доном. Се донесенє зчудувало немало деяких ґеольоґів, котрі уважали гору Ельбруц за виґаслий вже вулькан.

Плебісцит для Люксембурга.

Парлямент великого князївства Люксембруґ заявив ся за тим, аби населеню дати змогу при помочи плебісциту порішити питане, чи Люксембурґ має бути дальше монархією чи републикою.

Д. Ярош.

О ЗОРІ ВИ ЯСНІ.

О зорі ви ясні, о зорі прекрасні,
Розважте ви смуток тяжкий;
Щось лазить у грудях, як злидні по людях
І давить, аж віддих важкий.

Давно вже не сплю я у зоряні ночі
Та все я дивлю ся на вас,
Чому так прекрасні, ви зореньки ясні,
А завжде байдужі до нас?

Чого ви веселі, як море людує,
Як стогне і плаче земля?
Чого ви блискучі в години пекучі,
Як жре нас неправда-змія?...

Одарка Романова.

ПІСНЯ ВАНДРІВНИКА.

Він полем иде. Вже жито зеленіє.
У торбі хлїб, а поруч він рипить.
— Прощай село! Давінция тільки мріє
З жалю душа і ниє і болить.
На чужині я сумно заспіваю;
Згадаю все що не побачу знов.
Свій рідний край у серцї заховаю;
Свій сум і спогад і любов.

АФОРИЗМИ.

Богато людий чуєть ся щасливими, розтрачуючи зароблені гроші.

Ви може колинебудь завважали, що чоловік, котрий висказує свої гадки, говорить дуже мало.

Добрий бесїдник стаєть ся ліпшим, коли він має добрих слухачів.

Памятай добрі діла других, а забувай свої.

Много твоїх приятелїв очікує нагоди стати ся твоїм ворогом.

В реальнім житю нема ідеальної любови.

З матримоніяльної точки погляду у сьвіті є лише дві кляси нещасливих: жонаті і нежонаті.

Амбіция пересічних людий понижує їх часто.

Треба бути бистроумним, аби відкрити блуди других.

Вічними бідаками є звичайно ті, які ними не хочуть бути.

Деякі люди клопочуть ся податками, а инші знова є оподатковані клопотами.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. С., Като, Па. — Дописи треба писати українськими, а не латинськими буквами, і тільки на одній стороні паперу.

Ц. І., Сісеро, Ілл. — Шкода заниматись особою того народного кирпиника. Ви в своїм спростованю робите йому безплатний адвертайзмент, а він того не варт. Робіть свою народну роботу так, як Ви її зачали, а кирпиників оставте. Кирпиники Вам, єсти не підберуть, бо самі її не мають.